Ազգ
Azg armenian daily
21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2001 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 213 (2417)

Իսրայելն իր ծառայություններն է առաջարկում հայերին

Իսրայելի «Յունայթեդ թրայել գրուպ փիփլզ ռայթս ինտերնեշնլ» կազմակերպությունն իր իրավական ծառայություններն է առաջարկել հայերին` վերադարձնելու շվեյցարական բանկերում առաջին աշխարհամարտի օրերին դրված գումարները, որոնք, ըստ որոշ տեղեկությունների, երբեմն գումարվել են բանկերի պահուստային ֆոնդերին:

Այս մասին է հաղորդում Լոնդոնի «Հայկական տեղեկատվության եւ խորհրդի կենտրոնը» (ՀՏԽԿ), հիշեցնելով, որ 1997-ի ապրիլի 7-ին «Գարդիան» թերթում ընդարձակ հոդված է տպագրվել կորած միլիոնների մասին: Շվեյցարական աղբյուրները ցույց են տվել, որ շատ դեպքերում բանկային հաշիվները փակվել են առանց ավանդատուների գիտակցության:

Լոնդոնի ՀՏԽԿ-ն նաեւ տեղեկացնում է, որ ծրագրվում է իրենց տրամադրության տակ գտնվող 9-րդ դարի Սողոմոն թագավորի եզակի սրբապատկերի աճուրդը, որն, ըստ ակնկալությունների, պետք է մոտ 25 մլն դոլար բերի: Այդ գումարը նախատեսվում է հատկացնել Հայաստանին:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Ե. Ազատյան. «Ամերիկահայ լոբբին իրավունք չունի անմիաբան ըլլալու»

Մ. Նահանգների Կոնգրեսի կողմից շուրջ 1 ամիս առաջ Ազատության պաշտպանության ակտի (Freedom Support Act) թիվ 907 ուղղման մեկ տարով առկախման որոշումը քննարկման եւ մտահոգության առարկա է ոչ միայն Հայաստանում: Ամերիկահայ քաղաքական շրջանակներում հարցը քննարկվում է մեծ շահագրգռությամբ, քանի որ այն մեկ անգամ եւս երեւան բերեց մեր ազգային տկարությունները, որոնք սովորաբար առավել ցայտուն են դառնում, երբ հարցը վերաբերում է միջազգային կամ տարածաշրջանային մեծ շահերին:

Այս հարցերի եւ դրանց ուղղակի կամ անուղղակի առնչվող մեկ այլ հարցի «Թուրք-հայ հաշտեցման հանձնաժողովի» մասին է մեր թերթի խմբագրի Դետրոյթում անցկացրած զրույցն ամերիկահայ հայտնի հրապարակախոս, ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության փոխատենապետ Երվանդ Ազատյանի հետ:

– Պրն Ազատյան, ինչպե՞ս կգնահատեք 907 հոդվածը առկախելու մասին Կոնգրեսի վերջին որոշումը:

– Ժամանակին այդ հոդվածին ընդունումը ընդամենը խորհրդանշական հաղթանակ մըն էր մեզի համար: Այս անցնող ժամանակաշրջանին, երբ 907-ը ուժի մեջ էր, Ադրբեջանը ամերիկյան պետական բյուջեեն առնվազն 250 մլն դոլարի օժանդակություն ստացած էր, թեեւ ոչ պետական, բարեգործական կազմակերպություններու միջոցով: Նկատի պետք է ունենալ, որ Ղարաբաղյան հիմնահարցին եւ ընդհանրապես կովկասյան հարցերու մեջ Մ. Նահանգները միշտ փորձած է հավասարակշռություն պահպանել: Այդ հավասարակշռության նժարներեն մեկուն վրա քարյուղային շահերն են, իսկ մյուսին վրա` ամերիկահայ լոբբիին նկատառելի ուժը: Այլապես, պետք է խոստովանիլ` Հայաստանը շատ բան չունի Մ. Նահանգներուն:

Տես ► էջ 4

ԲԱՔՈՒ

«Ռուսաստան - ԱՄՆ ջերմացումը նպաստավոր է ղարաբաղյան հարցի լուծման համար»

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանում ԱՄՆ դեսպանը ադրբեջանական մի քանի թերթերին տված իր հարցազրույցի ժամանակ հայտնել է, որ ԱՄՆ եւ Ռուսաստանի միջեւ համագործակցությունը ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման նպաստավոր նախադրյալներ է ստեղծում:

Ըստ ադրբեջանական «525-րդ» թերթի, խոսելով 907 բանաձեւի վերացման մասին, դեսպան Ռոսս Ուիլսոնը հայտնել է, որ ԱՄՆ կողմից Ադրբեջանին ցույց տրվելիք օգնությունը նախեւառաջ ուղղվելու է Ադրբեջանի սահմանների պահպանմանը, իր մեջ պարունակելու է տեխնիկական, տնտեսական, քաղաքական օգնություն ամենատարբեր ոլորտներում: Լրագրողների այն հարցին, թե ԱՄՆ եւ Ռուսաստանի միջեւ հարաբերությունների ջերմացումն ինչ արտացոլում կարող է գտնել ղարաբաղյան հարցի լուծման մեջ, Ռոսս Ուիլսոնը պատասխանել է, որ այդ հարցում սերտ համագործակցություն համանախագահների միջեւ նկատվել էր դեռ Քի Վեստում, սակայն, հատկապես սեպտեմբերի 11-ից հետո Ռուսաստանն ու ԱՄՆ այդ հարցի լուծումը նույն ուղղության մեջ են տեսնում: Ամեն դեպքում, ըստ դեսպանի, կողմերը դեռ շատ բան ունեն անելու այդ առումով:

Համանախագահների նոյեմբերյան այցելությունը տարածաշրջան ԱՄՆ դեսպանը դրական քայլ է համարում, քանի որ նրանք գոհ են մնացել Քոչարյանի եւ Ալիեւի հետ ունեցած բանակցությունների արդյունքներից: Ըստ դեսպանի, հատկապես հուսադրող է այն, որ երկու կողմերն էլ պատրաստակամություն են հայտնել շարունակելու խաղաղ բանակցությունները, հնչել են նոր մտահղացումներ եւ առաջարկներ: «Այո, Մինսկի խմբի համանախագահները վերջին ժամանակներս էական հաջողություններ չեն արձանագրել, սակայն, վերջին այցելությունն այնքան արգասավոր էր, որ այն կարելի է նույնիսկ համարել հիմք հետագա բանակցությունների համար», ասել է Ռոսս Ուիլսոնը:

Անդրադառնալով ամերիկա-իրանյան հարաբերություններին, դեսպանն արձանագրել է, որ վերջին աշխարհաքաղաքական զարգացումները որոշ բարելավում են հաղորդել այդ հարաբերություններին: Սակայն ամերիկա-իրանյան հակասությունների հիմքում ընկած են Իրանի դիրքորոշումը մերձավորարեւելյան խնդրի նկատմամբ, մարդու իրավունքների պաշտպանության եւ զանգվածային ոչնչացման զենքի կուտակման հարցերում:

Բագրատ Ուլուբաբյանին վերջին հրաժեշտը` այսօր

Նոյեմբերի 19-ին, երկարատեւ հիվանդությունից հետո, 76 տարեկան հասակում կյանքից հեռացած գրող, ազգային-հասարակական գործիչ եւ պատմաբան, դոկտոր, պրոֆեսոր Բագրատ Արշակի Ուլուբաբյանի թաղումը տեղի կունենա այսօր` նոյեմբերի 21-ին,

ժամը 14-ին, Երեւանի քաղաքային պանթեոնում: Մինչ այդ, ինչպես տեղեկացնում է ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի փոխպրեզիդենտ Վ. Բ. Բարխուդարյանի գլխավորությամբ կազմված թաղման կառավարական հանձնաժողովի մահախոսականը, ՀՀ ԳԱԱ նախագահության շենքում ժամը 12:30–14:00 տեղի կունենա հանգուցյալի քաղաքացիական հոգեհանգիստը, որի ընթացքում երեւանցիներն առիթ կունենան վերջին հրաժեշտը տալու Արցախի պատմության մեծ հետազոտողին եւ ազատագրական պայքարի մարտիկին:

Երեկվանից սկսած «Ազգը» մահախոսականներ է ստանում թե սփյուռքից, թե Հայաստանից, որոնց մի մասին տեղ կտրվի առաջիկա օրերին:

Ամերիկացիները թալիբներին գերի չեն վերցնում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ամերիկացի զինվորականները, որոնք մասնակցում են թալիբների դեմ մարտերին, հրաման են ստացել գերիներ չվերցնել: Այս մասին հայտարարել է ԱՄՆ պաշտպանության նախարար Դոնալդ Ռամսֆելդը: Ռամսֆելդը կտրականապես հրաժարվել է հնարավորություն ընձեռել «Ալ Ղաիդայի» վարձկաններին հեռանալ Կունդուզ քաղաքից եւ տեղափոխվել երրորդ երկիր: Ըստ Պենտագոնի ղեկավարի, ԱՄՆ-ը բոլոր ջանքերը կգործադրի, որպեսզի թալիբների առաջնորդ Մոհամեդ Օմարին հնարավորություն չտրվի մեկնել Աֆղանստանից:

Ռամսֆելդի հայտարարությունը պատասխան է Հյուսիսային դաշինքի ներկայացուցիչների արտահայտություններին: Գեներալ Մոհամեդ Դաուդ Խանը, որը գլխավորում է ընդդիմության ուժերի խմբավորումը Կունդուզի տակ, «Թայմս» թերթի թղթակցի հետ զրույցում հայտարարել է. «Եթե որեւէ երկիր համաձայնի ընդունել թալիբներին` որպես փախստականների, մենք խնդիր չենք տեսնում նրանց առանց խոչընդոտների հեռանալու հարցում: Այս թեման մենք արդեն քննարկել ենք ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչների հետ»:

ԱԺ պատվիրակությունը մեկնեց Սանկտ Պետերբուրգ

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նոյեմբերի 20-ին ԱԺ նախագահ Արմեն Խաչատրյանի գլխավորությամբ Սանկտ Պետերբուրգ է մեկնել խորհրդարանական պատվիրակություն` մասնակցելու ԱՊՀ Միջխորհրդարանական վեհաժողովի աշխատանքներին: Ինչպես հայտնում են ԱԺ հասարակայնության հետ կապերի վարչությունից, վեհաժողովի շրջանակներում նախատեսվում են ԱՊՀ ՄԽՎ վերահսկիչ բյուջետային հանձնաժողովի նիստ, ԱՊՀ երկրների խորհրդարանների լրատվական ծառայությունների ղեկավարների խորհրդակցություն, ԱՊՀ ՄԽՎ մշտական հանձնաժողովների նիստեր իրավական, պետական շինարարության եւ տեղական ինքնակառավարման հարցերի շուրջ, ԱՊՀ երկրների Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովների ղեկավարների եւ կոլեկտիվ անվտանգության մասնակից պետությունների խորհրդակցություններ:

ԲԱՑՎԵՑ «ԱՎԻԱ-ՍԵՐՎԻՍԻ» ՆՈՐ ՄԱՍՆԱՇԵՆՔԸ

Երեկ «Զվարթնոց» օդանավակայանում բացվեց «Ավիա-սերվիս» ընկերության նոր արտադրական մասնաշենքը: Ինչպես լրագրողներին հայտնեց «Ավիա-սերվիսի» բաժնետեր, «Մուլտի գրուպ» ընկերության նախագահ Գագիկ Ծառուկյանը, այս տարի շուրջ 1,5 մլն դոլար է ներդրվել ավիացիոն վերգետնյա սպասարկումների ոլորտում: Արտադրական մասնաշենքի կառուցման համար ներդրվել է 350 հազ. դոլար: Գագիկ Ծառուկյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ եկող տարի կիրականացվեն նոր ներդրումային ծրագրեր, որոնց մասին կտեղեկացվի հունվարին:

«Ավիա-սերվիսի» ծառայությունների մասին տեղեկություններ հաղորդեց ընկերության տնօրենների խորհրդի նախագահ Սեդրակ Առուստամյանը: Դրանք բաժանվում են 4 հիմնական խմբերի: Առաջինն ուղեւորների վերգետնյա սպասարկումն է, որն ընդգրկում է ուղեւորների հաշվառումը, օդանավերի տեղափոխումը, բարձումը, սանիտարահիգիենիկ մաքրումը, ուղեւորների եւ բեռների տեղափոխումն ինքնաթիռ եւ նրանց դիմավորումն ու բեռների հանձնումը: Երկրորդը բարձրակարգ սպասարկման սրահն է, այսպես կոչված VIP ծառայությունը: Այստեղ ուղեւորի բեռը մեքենայից փոխադրում են ինքնաթիռ, ուղեկցում նրան հաշվառման ընթացքում, կատարում այլ ծառայություններ, եւ այդ ամենն ուղեկցվում է հյուրասիրությամբ: Երրորդը ինժեներա-տեխնիկական սպասարկումն է: Դա ընդգրկում է ինքնաթիռների դիմավորում-ճանապարհումը, նրանց տեխնիկական-օպերատիվ ստուգումը, թռիչքի շարունակման թույլտվություն տալը, հատուկ տեխնիկայի ծառայությունը: Վերջինս ներառում է ինքնաթիռների հակասառցային հեղուկով լվանալը, օդանավերի քարշակումը եւ այլն:

Ընկերությունն ունի նաեւ սննդամթերքների փաթեթավորման արտադրամաս: Վերջին` չորրորդ ծառայությունը ընկերության քաղաքային գրասենյակն է, որտեղ կատարվում է տոմսերի իրացումը: Այստեղ է գտնվում նաեւ բեռնային փոխադրումների գործակալությունը:

Սեդրակ Առուստամյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ «Ավիա-սերվիսը» համատեղ ձեռնարկություն է, որի բաժնետերերն են 3 ֆիզիկական անձինք Հայաստանից եւ արտասահմանից: Ի դեպ, նրանցից մեկին` Իրինա Քոչարյանին էլ տրվել էր մասնաշենքի բացման ժամանակ կարմիր ժապավենը կտրելու պատիվը:

Սահմանամերձ տարածաշրջաններից արտագաղթել է 260 հազար մարդ

Զարգացման համալիր ծրագիրը որպես կանխարգելիչ միջոցառումների ակիզբ

Խախտելով «Սահմանամերձ տարածաշրջանների մասին» օրենքը՝ կառավարությունը սահմանամերձ տարածաշրջանների զարգացման համալիր ծրագիրը հոկտեմբերի 1-ի փոխարեն ԱԺ ներկայացրեց մեկ ու կես ամիս ուշացումով: Օրենքի հեղինակները, սակայն, ներողամտորեն են մոտենում այդ հարցին՝ ուշացման պատճառը տեսնելով ծրագրի վրա կատարված հսկայական աշխատանքի, ինչպես նաեւ եկող տարվա պետբյուջեի քննարկումների մեջ: Սակայն ըստ էության ռազմավարական նշանակության այդ ծրագրի հանդեպ խորհրդարանում անտարբերությունն ակնառու էր. քննարկման ընթացքում դահլիճում 5-6 պատգամավոր էին միայն: Սակայն ամեն դեպքում նկատելի էր, որ ծրագիրը մի քանի կողմերով չէր արդարացնում օրենքի հեղինակների սպասելիքները, չնայած Վիկտոր Դալլաքյանը եւ մյուս պատգամավորները նշում էին կատարված աշխատանքի կարեւորությունը:

Սահմանամերձ տարածաշրջանների զարգացման համալիր ծրագիրը մշակված է 2002-2008 թթ. կտրվածքով եւ վերաբերում է մոտ 200 գյուղական եւ քաղաքային այն համայնքներին, որոնք ծրագրով ընդգրկված են սահմանամերձ բնակավայրերի ցանկում: Դրանք այն բոլոր բնակավայրերն են, որոնք Հայաստանի պետական սահմանից երկրի խորքը ընկած 5 կմ տարածքի մեջ են մտնում եւ որոնց բնակչության թիվը կազմում է 707 հազար մարդ:

Թվաքանակն ինքնին ռազմավարական նշանակություն ունի եւ պարզ է դառնում ծրագրի՝ սոցիալական ուղղվածությունից բացի, քաղաքական նշանակությունը:

Այս բնակավայրերի զարգացումը, որի հիմնական նպատակը տարածքի բնակչության համար սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավումն է, ընդհանուր հաշվարկով կառավարությանը մոտ 60 մլրդ դրամ կարժենա: Այդ գումարը, ըստ յուրաքանչյուր առանձին բնակավայրում նախատեսվող աշխատանքների, նախատեսված է օգտագործել 8 տարիների կտրվածքով: Ծրագրում կառավարությունը նշել է, թե ինչ աշխատանքներ են դրանք եւ ինչ չափով ծախսումներ են պահանջում: Ընդհանուր առմամբ տրամադրված է տնտեսական եւ ֆինանսական պայմանների բարելավում, նոր աշխատատեղերի ստեղծում: Այս խնդիրները իրագործելու նպատակով նախատեսվում է ազատ ձեռներեցությամբ զբաղվելու համար համայնքի անդամներին ու վերաբնակիչներին արտոնյալ պայմաններով վարկերի հատկացում: Բացի այդ, ծրագրով նախատեսված է բնակավայրերի տարածքային զարգացման հիմնական ուղղությունները ամրագրելու նպատակով սահմանամերձ բնակավայրերի համար քաղաքային-ծրագրային փաստաթղթերի մշակում՝ ընդգրկելով սոցիալական, արտադրական, տրանսպորտային եւ ինժեներական ենթակառուցվածքները եւ բեռնատար, մարդատար տրանսպորտի աշխատանքների բարելավում: Հիմնական աշխատանքներն ընդգրկում են կրթական շինությունների, խմելու, ոռոգման ջրերի մատակարարման, ճանապարհաշինական խնդիրների լուծումը:

Սակայն նկատենք, որ այդ աշխատանքները ծրագրով նախատեսված է իրականացնել հիմնականում 2005 թ.-ից հետո, որը մի քանի առումներով «Սահմանամերձ տարածաշրջանների զարգացման մասին» օրենքի համահեղինակ Վ. Դալլաքյանին չի բավարարում. «Մենք ամրագրել ենք, որ պետք է բնակչության եւ տնտեսվարող սուբյեկտների համար արտոնություններ նախատեսվեն: Ըստ էության, համապատասխան օրինագծեր կառավարությունը չի ներկայացրել: Դա ծրագրի թույլ կողմերից մեկն է: Նշված են միայն աննշան դրույթներ, ասենք, 20-30 աշխատատեղերի բացում գորգագործության, քարի արտադրության, ալրաղացի կառուցման, գյուղատնտեսական ապրանքներ վերամշակող արտադրության ոլորտներում, որոնց չնչին տեղ է տրված: Մյուս կողմից աշխատանքների հիմնական ծանրությունը դրված է 2005 թ.-ից հետո: 2003 թիվը բաց է մնացել, ինչը նախարարը բացատրեց նախընտրական շրջանով: Դա սխալ մոտեցում է, քանի որ նախընտրական շրջանում երկրի կյանքը չի ընդհատվում: Եվ կան ոլորտներ, որոնք, մեր կարծիքով, ժամանակային առումով պետք է առաջ բերվեն: Օրինակ, հեռախոսակապ, ռադիոկապ, հեռուստատեսություն որոշ բնակավայրերում չկան, իսկ դրանք նախատեսվում են ներդնել, ասենք, 2006 թվականից: Այսինքն՝ այդ մարդիկ 5 տարի պիտի կապ չունենա՞ն էս երկրի հետ»:

Ինչպես եւ մյուս դեպքերում, առկախ վիճակում է այս ծրագրի կատարման պատասխանատվության հարցը: «Սահմանամերձ տարածաշրջանների զարգացման մասին» օրենքով այն դրված է կառավարության վրա: Սակայն յուրաքանչյուր տարի գործադիրը խորհրդարանի հաստատմանն է ներկայացնում ամենամյա ծրագիրը եւ կատարածի հաշվետվությունը: Այսինքն՝ խորհրդարանը նույնպես պատասխանատու է: Եվ քանի որ նախագահը ստորագրելու է ծրագիրը որպես օրենք, ապա նա եւս որոշակի պատասխանատվություն է ստանձնում: Սակայն դասական այս մոտեցումը Հայաստանում իրեն երբեւէ չի արդարացրել: Լավագույն օրինակը բյուջեի մշտական թերակատարումներն են:

Երբ տարածքային կառավարման նախարարին հարց ուղղվեց, թե ի վերջո ի՞նչ երաշխիք կա, որ ծրագիրը կկատարվի, նա կարճ պատասխանեց. «Երաշխավորը ես եմ»: Սակայն նախարարը մոռացավ այդ դեպքում ասել, թե ով է կրելու պատասխանատվությունը, եթե մի գեղեցիկ օր էլ ինքը զրկվի նախարարի աթոռից...

ԳՈՌ ՄԵՐՍԱՀԱՏՅԱՆ

«ԱԺ-ն չի կարող վերածվել նախաքննական մարմնի»

27-ի գործով ԱԺ հանձնաժողովը կարող է գործել մինչեւ 6 ամիս

27-ի գործով ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողովը, որի լիազորությունների ժամկետն ավարտվում էր ԱԺ այս նստաշրջանի հետ, մինչեւ 6 ամիս հավելյալ գործելու ժամկետ ստացավ: Թեեւ հաղորդումը ներկայացնելուց մեկ ամիս է անցել, արդեն, սակայն իրավախախտումների նոր հայտնաբերումներ չեն արվում: Դա նշանակում է, որ, ըստ էության, հանձնաժողովին հաջողվեց իրականացնել միայն այն, ինչին կարող էր հասնել ունեցած լիազորությունների շրջանակներում: Սակայն նույն հանձնաժողովի անդամ Կիմ Բալայանը գտնում է, որ այդ հավելյալ ժամկետը լավ հնարավորություն է տալիս հանձնաժողովին ավարտին հասցնելու սկսած աշխատանքը: «Այդ ժամկետի ավելացումը պարզապես անհրաժեշտ էր: Առկա է ուսումնասիրությունների բավականին լայն դաշտ: Խնդիրն այլ է: Պետք է խորը քննարկվեր՝ արդյոք անհրաժե՞շտ էր սահմանել, որ յուրաքանչյուր հանձնաժողով 6 ամսից ավելի չպետք է գործի: Հնարավոր է, ասենք, որ որեւէ հանձնաժողովի անհրաժեշտ լինի 3,5 տարի: Կոնկրետ պարագայում, բացի Նորայր Եղիազարյանի մասով, որը կարելի է ավարտված համարել, մնացած բոլոր հարցերը կիսատ են: Այլ խնդիր է՝ հանձնաժողովի բոլո՞ր անդամներն են ուզում ակտիվորեն աշխատել, թե՞ ոչ»:

Կարելի էր եզրակացնել, որ հանձնաժողովի կիսատ աշխատանքի հիմնական մեղավորը «պլարկոս» պատգամավորներն են: Այսուհանդերձ, ըստ էության, խորհրդարանում բոլորն են հասկանում, որ հանձնաժողովը հիմնականում ավարտել է անելիքը: Թերեւս դա հաշվի առնելով էլ ՄԻՄ անդամ Հայկ Բաբուխանյանն առաջարկում է հանձնաժողովի կատարած աշխատանքի հիման վրա ԱԺ որոշումներ կայացնել, եզրակացությունը պաշտոնապես ներկայացնել դատախազությանը, իսկ համապատասխան մարմիններին ստիպել հանձնաժողովին ներկայացնել նրա պահանջած բոլոր փաստաթղթերը: Սակայն, ըստ Կիմ Բալայանի, դա պրակտիկորեն անհնար է: «Միանշանակ համոզված եմ, որ Բաբուխանյանի առաջարկությունները օբյեկտիվությունը բացահայտելու միտում ունեն: Սակայն չպետք է մոռանալ այն սկզբունքը, որ այնուամենայնիվ ԱԺ-ն չի կարող վերածվել նախաքննության կամ դատաքննության մարմնի եւ նրան զուգահեռ որոշակի աշխատանքներ կատարել: Այս տեսակետից որքան էլ ցանկությունն արդարացված է, դա ԱԺ-ի ֆունկցիաների մեջ չի մտնում: Չմոռանանք, որ խորհրդարանն իր լիազորություններն ստանում է սահմանադրությունից եւ այժմ նոր որոշումով իրեն նոր լիազորություններ չի կարող տրամադրել»:

Թե ինչ կարող է կատարել հանձնաժողովը 6 ամսվա ընթացքում, հայտնի կդառնա միայն նրա հետագա գործունեությունից: Սակայն քանի դեռ որոշումներ ընդունելիս հանձնաժողովում առաջացող հակասությունները այդքան բեւեռացված են, իսկ հանձնաժողովին անհրաժեշտ փաստաթղթերը համապատասխան մարմինները շարունակում են չտրամադրել, հազիվ թե կարողանա սկսածը երբեւէ ավարտին հասցնել:

Գ. Ա.

Կ. Բաբայանի պաշտպանը բողոքարկելու է վճիռը

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ. Ստեփանակերտի նախկին քաղաքապետ Կարեն Բաբայանի փաստաբան Անահիտ Եսայանը պատրաստվում է բողոքարկել իր պաշտպանյալի նկատմամբ նոյեմբերի 16-ին կայացված դատավճիռը ԼՂՀ Գերագույն դատարանի կոլեգիային: Պաշտպանը գտնում է, որ նախկին քաղաքապետի նկատմամբ կայացված դատավճիռն անհիմն է:

Հիշեցնենք, որ Կ. Բաբայանը պաշտոնական դիրքի չարաշահման միջոցով վասնում կատարելու եւ ապօրինի զենք պահելու մեղադրանքով Ստեփանակերտի քաղաքային դատարանի կողմից դատապարտվել է 5 տարի 6 ամսվա ազատազրկման:

ՀԵՌԱԽՈՍԱԿԱՊ

Որ ի՞նչ...

Րոպեավճարի շուրջ բարձրացած աղմուկն, ինչպես եւ սովորաբար լինում է, վնաս տվեց նախ եւ առաջ «սովորական» քաղաքացիների նյարդերին: Բարեբախտաբար, առայժմ միայն նյարդերին եւ ո՛չ թե գրպանին, քանի որ վճարել րոպեավճարով սահմանված «կլորիկ» թվերի դիմաց որեւէ մեկը չի պատրաստվում: Իսկ ինչ վերաբերում է նյարդերին, ապա այստեղ արդեն անհերքելի փաստ է, որ մարդիկ, ամիսներ շարունակ հետեւելով «Արմենտել»-կառավարություն քաշքշուկին, մեծ «ցնցումներ» ապրեցին: Մոլորվածության ծայրագույն վիճակում հայտնված ՀՀ քաղաքացիներն ամեն երեկո «կառչում» էին հեռուստատեսության լրատվական թողարկումներից, որպեսզի վերջնականապես պարզեն՝ վճարելո՞ւ են հեռախոսից օգտվելու անկրկնելի հաճույքի մեկ րոպեի դիմաց, թե՞ ոչ: Այսինքն՝ սիրտն ուզածի չափով խոսե՞ն, թե՞...

Ի վերջո պարզ դարձավ, որ կառավարությունն այս կապակցությամբ այլ կարծիք է հայտնում, «Արմենտելը»՝ մեկ ուրիշ: Վերոհիշյալ «հայտնագործության» սփոփանքով էլ մարդիկ ներկայումս ապրում են եւ դեռ կապրեն մինչեւ հունվարի 1-ը, մինչեւ 2002-ի մատուցած նոր (հուսանք՝ ո՛չ չարագուշակ) անակնկալները: Էլի՛ վատ չէ, երբ քեզ մի քիչ «շնչելու» ժամանակ են տալիս: Սակայն անտրամաբանականությունն ու հոգեբանական ճնշումները հասարակության նյարդերի վրա շարունակվում են: Րոպեավճարի թեմայով վարիացիաների՝ հանրահավաքների, ասուլիսների, ցույցերի, այլազան բողոքների ալիքը ժամանակավորապես լռեց, այն պարզ պատճառով, որ դեպքերի զարգացման ընթացքը տեղափոխվեց... փոստային բաժանմունքներ:

Սկզբում ամեն ինչը կանխատեսելի էր. մարդիկ սովորականի պես այցելում էին փոստային բաժանմունք եւ հեռախոսի ամսական վարձի, միջքաղաքային խոսակցությունների արժեքի ու րոպեավճարի հանրագումար թվին ի տես՝ ասես մուրճի հարված ստանում գլխներին: Հատուկենտ միամիտներ, հեռախոսն անջատված տեսնելու վախից, վճարում էին, մյուսները՝ զգուշավորությամբ սպասում: Սակայն ո՛չ վճարելն է ելք, ո՛չ էլ՝ չվճարելը: Քանի որ «Արմենտելը» համառորեն իր թվերն է «կրակում»՝ րոպեավճարի կասեցման վերաբերյալ կառավարության որոշումն անտեսելով եւ միաժամանակ քաջ գիտակցելով, որ որեւէ մեկը չի վճարելու, ՀՀ քաղաքացիներին չի մնում անել ոչինչ, քան ուխտավորների պես խմբվել կենտրոնական փոստում՝ ամեն ամիս հասանելիք վարձը րոպեավճարից առանձնացնելու եւ այդժամ միայն վճարելու նպատակով:

Ո՞ւմ է պետք այս անիմաստ գործողությունը, եւ դրա հետ կապված քաշքշուկը: Այդչափ սկզբունքային «Արմենտելն» իբր ի՞նչ է փորձում ապացուցել՝ որ իր համար միեւնո՞ւյն է կառավարության խոսքն ու բնակչության՝ վճարել-չվճարելու որոշումը, «ես իմ գործն անում եմ...»: Իսկ բնակչության՝ առանց այդ էլ հոգսաշատ կյանքին մի ավելորդ գործողություն էլ է գումարվում. կենտրոնական փոստում գոյացած հերթերում կանգնել-սպասել, ժամանակ ու նյարդեր վատնել...

Չես հասկանում՝ ինչո՞ւ, հանուն ինչի՞ եւ մինչեւ ե՞րբ...

ԱՐ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն /հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն /հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Ադրբեջանը կարող է տուժել... վրիպակից

Հայ ներքին կյանքը՝ հարեւանների ծուռ հայելում

Որ Ադրբեջանում ուշի-ուշով հետեւում են Հայաստանի ներքաղաքական զարգացումների ընթացքին՝ գաղտնիք չէ. մենք էլ իրենց ենք հետեւում: Բայց որ հայաստանյան իրականությունը մեր հարեւաններն ընդունում են սոսկ մեր ընդդիմադիր լրատվամիջոցների հրապարակումների բացառապես անբարյացակամ տվյալներից ելնելով, դրանց, անշուշտ, գումարելով նաեւ իրենց սեփական չարակամությունն ու ցանկալին իբրեւ իրականություն ներկայացնելու ինքնախաբեությունը, առավել ցայտուն զգացվեց անցյալ շաբաթ: Բաքվի որոշ վայ-վերլուծաբաններ այս կերպ էին սնունդ հայթայթել, մասնավորապես, նոյեմբերի 9-11-ը ՀՀ Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի՝ սահմանապահ մի շարք զորամասեր կատարած շրջայցի արդյունքները լուսաբանելու համար: Նոյեմբերի 14-ին ադրբեջանական թերթերից մեկը բառացիորեն գրել էր. «Քոչարյանը, որպես գերագույն գլխավոր հրամանատար այցելելով Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում եւ Ղարաբաղում գտնվող իր զորքերին, նվերներ տալով փորձում էր բարձրացնել իր բարոյալքված զորքերի խիստ ընկած ոգին»: Որտեղի՞ց են վերցրել հայկական զորքերի «բարոյալքված» եւ «ընկած» ոգու առասպելը՝ Աստծուն է հայտնի: Բայց որ իրենց երկրից բխող ռազմական սպառնալիքներին ի պատասխան ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանի զգուշացումը, թե «դա կարող է նշանակել Ադրբեջանի վերջնական պարտության սկիզբը», համարում էին... «բլեֆ», սա արդեն նույնիսկ զվարճալի էր: Այս կարգի «խորիմաստ» դիտարկումների համար հիմք էին ծառայել, մի կողմից, իրենց զառանցանքները, թե «Ղարաբաղում հայերը մնում են բռնի ուժով», մյուս կողմից՝ հայաստանյան, մեղմ ասած, որոշ ընդդիմադիրների անվերջանալի հավաստիացումները, թե «տնտեսական զարգացման մակարդակով մենք Ադրբեջանից մի քանի անգամ ետ ենք մնում», թե Հայաստանում արտագաղթի պատճառով «այլեւս մարդ չի մնացել» եւ այլն, եւ այլն: Բայց ամենահետաքրքիրն առջեւում է: Ադրբեջանցի վերլուծաբանը, վկայակոչելով Նախագահ Քոչարյանին պաշտոնանկ անելու նպատակով մեր հայտնի ընդդիմադիր եռյակի կազմակերպած ստորագրահավաքի փաստը եւ հրճվանքով իր ունկնդիրներին տեղեկացնելով, թե «այդ փաստաթղթի տակ արդեն հավաքվել է 40-ից ավելի պատգամավորի ստորագրություն», եզրակացնում էր. «Սկսվել է նաեւ պետականության խարխլման գործընթացը»: Հետեւությունը, ըստ իրեն, պարզ է. «Հայերն իրենք էլ են հասկանում, որ ադրբեջանական հարձակման դեպքում այլեւս չեն կարողանա պահել իրենց բռնազավթած տարածքները»: Ի՞նչ է սա, եթե ոչ անթաքույց խաղաքարտ, որի նպատակն է սեփական երկրին հրահրել վերսկսելու պատերազմը, հարձակվելու «տնտեսապես հետամնաց», ռազմական իմաստով «բարոյալքված», «պետականության խարխլման գործընթացի» մեջ տառապող եւ «արտագաղթից դատարկված» Հայաստանի վրա:

Իհարկե, այս հոխորտանքներին կարելի էր նաեւ ուշադրություն չդարձնել: Կարելի էր ուղղակի ասել՝ փորձեք, պարոնայք, տեսնենք ո՞ւմ վիզը տակը կմնա: Բայց մինչ այդ հիշենք մի հին անեկդոտ. մի մարդ բժշկական հանրագիտարանների ընթերցանությամբ բավական շատ խառնիխուռն «գիտելիքներ» է ամբարում եւ առիթներով մասնագետ բժիշկների մոտ ձգտում է ցուցադրել իր կարդացածությունը: «Զգուշացիր, բարեկամ, եթե քո գիտելիքները զուտ մասնագիտական գրքերից են քաղված՝ դու կարող ես մեռնել... վրիպակից», ասում է զրուցակիցներից մեկը: Նույնն է նաեւ այս պարագայում: Եթե մեր պետականության «խարխլման»՝ իրենց համար շատ ցանկալի եզրակացությունն առնված է հայաստանյան «ընդդիմադիր» մամուլի հրապարակումներից, ապա ստիպված եմ խիստ հիասթափեցնել այդպիսի մտավարժանքներով զբաղված ադրբեջանցի գործընկերներիս. ձեր կարդացածը հալած յուղի տեղ մի ընդունեք: Աշխարհի ո՞ր ընդդիմությունն է օվսաննաներ երգում սեփական իշխանությունների հասցեին, որ հայաստանյան ընդդիմությունը... երգի: Նախագահ Քոչարյանի պաշտոնանկության ստորագրահավաքն անհեռանկար գործ է, դրա համար սահմանադրական ոչ մի հիմք չկա: Առավելագույնը, ինչին կարող է հասնել մեր ընդդիմությունը, հարցը խորհրդարանի օրակարգ մտցնելը կլինի (այն էլ եթե լինի), Նախագահի հասցեին խորհրդարանական ամբիոնից ամեն կարգի ամբաստանություններ շռայլելու քարոզչական դիտավորությամբ: Բանը դրանից այն կողմ չի անցնի, եւ դա ամենեւին չի «խարխլի» հայոց պետականությունը: Սա՝ մեկ: Երկրորդ՝ եթե «հայերն իրենք էլ են հասկանում, որ ադրբեջանական նոր հարձակման դեպքում իրենց պարտությունը կանխորոշված է», հապա էլ ո՞ր տրամաբանությամբ են նրանք, այդ «անհասկացող» հայերը, հանդես գալիս... «ուժի դիրքերից»: Չէ՞ որ ճիշտ այդպիսի մեղադրանք կար ադրբեջանցի «վերլուծաբանի» նոյեմբերի 14-ի նույն ամբաստանագրի մեջ: Հետաքրքիր է, չէ՞, պատերազմը վերսկսելու կոչերն իրենք են անում, «ուժի դիրքերից հանդես եկողի» պիտակը՝ մեզ փակցնում: Համենայն դեպս, այդպիսի բան էր ասել Ադրբեջանի նախագահի աշխատակազմի արտաքին հարաբերությունների բաժնի ղեկավար Մամեդովը, որի՝ միայն իրեն հասկանալի «տրամաբանությամբ», եթե Հայաստանը հերթական անգամ ընդունել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի եռանախագահների վերջին այցի ժամանակ ներկայացված առաջարկներն արցախյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման մասին, իսկ Ադրբեջանը հերթական անգամ մերժել է այդ առաջարկները, ապա դա նշանակում է... Հայաստանի «ուժի դիրքերից» հանդես գալու «վկայություն»: Այս անհեթեթությունը մասնանշեց նաեւ մեր արտգործնախարարության մամլո խոսնակ Ձյունիկ Աղաջանյանը Մամեդովի «գնահատականը» համարելով «անընդունելի»:

Սակայն ադրբեջանական այս ամբողջ հարայ-հրոցի մեջ, այնուամենայնիվ, մեզ համար ուսանելի մի պահ կա: Մենք պիտի գիտակցենք, որ մեր ամեն մի անզգույշ արտահայտություն, զուտ ներքաղաքական պայքարի կրքերի շիկացումից բխող մեր ամեն մի չափազանցություն, նետված մեկս մյուսի հասցեին, հարեւան երկրում կարող է կեղծ, անհիմն եզրահանգումների տեղիք տալ, Ադրբեջանին խրախուսել, հրահրել անխոհեմ գործողությունների: Քաղաքական պատերազմը, որ տարիներ շարունակ մղում է Ադրբեջանը Հայաստանի դեմ, վերջ ի վերջո կարող է փոխվել նաեւ իսկական պատերազմի, եթե մենք, հակառակ իրենց տաքգլուխների, նախապես չսթափեցնենք անբարեխիղճ մոլորության մեջ հայտնված ադրբեջանական հասարակական կարծիքը:

ՍԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

«Հայռուսգազարդ» ՓԲԸ-ն

իր շնորհակալությունն է հայտնում ՀՀ ՆԳՆ Կոտայքի մարզային ներքին գործերի վարչության պետ, միլիցիայի գնդապետ Գարիկ Կարապետյանին եւ իր անձնակազմին պրոֆեսիոնալ աշխատանքի եւ «Հայռուսգազարդի» ենթակայության «Բութան» ՍՊԸ-ում կատարված հանցագործության դեպքի օպերատիվ բացահայտման համար:

«ՀԱՅՌՈՒՍԳԱԶԱՐԴ» ՓԲԸ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

Գեղարքունիքում արդեն խիստ ձմեռ է

ԳԱՎԱՌ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերի 18-ի, լույս 19-ի գիշերը Գեղարքունիքի մարզ թափանցած օդային ցուրտ հոսանքների հետեւանքով, վերջին հինգ տարիների ընթացքում առաջին անգամ նոյեմբերին ձյուն տեղաց: Ձյան շերտը նախալեռնային հատվածներում կազմում է 10-15, բարձրլեռնային հատվածներում՝ 25-30 սմ: Արդեն 4-րդ օրն է, ինչ գիշերները գրանցվում է 20-25 աստիճան սառնամանիք: Փաստորեն, մարզը վերադառնում է իր ավանդական ձմռան ժամանակներին, եւ տեղացած ձյունը հույժ կարեւոր է Սեւանա լճի ջրային պաշարների համալրման համար: Հանրապետական եւ մարզային նշանակության ճանապարհներին, թեեւ մերկասառույցի առկայությանը, առայժմ լուրջ վնասներ տեղի չեն ունեցել:

Հանրակրթական 132 հաստատություններում անխափան ընթանում են ուսումնական պարապմունքները, մարզ ներկրված 172.244 լիտր հեղուկ վառելիքը համամասնորեն բաշխված է բոլոր կրթօջախներին, եւ յուրաքանչյուր դասարան օրական ծախսում է 2 լիտր:

ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ

Հայկական համագումարի նոր գործադիր տնօրեն

Ամերիկայի հայկական համագումարը (ԱՀՀ) համայնքի երկարամյա ակտիվիստ, ճանաչված գործարար Ջոն Ջամյանին նշանակել է ԱՀՀ-ի գործադիր տնօրեն, ազատելով այդ պաշտոնից Ռոս Վարդանյանին, որն այժմ զբաղեցնում է Հայկական ցեղասպանության թանգարան-հուշահամալիրի ծրագրավորման տնօրենի պաշտոնը:

Ջամյանը նախկինում գործադիր տնօրենն է եղել Oetroit/Wayne County Port Outhority նավահանգստային ընկերության, որը վերահսկում է Դետրոյթի ծովային առեւտուրը: Ավարտել է Օքլենդի համալսարանը, որտեղ մասնագիտացել է հասարակագիտության եւ մենեջմենթի մեջ: Ամուսնացած է, ունի երկու զավակ: Նա առաջին ամերիկահայն է, որն ընտրվել է Միչիգանի ներկայացուցիչների պալատի անդամ: Մասնակցել է առողջապահական քաղաքականության հանձնաժողովի աշխատանքներին: Հմուտ է եւ հեղինակ բազմաթիվ հոդվածների, որոնք տպագրվել են երկրի կարեւորագույն ամսագրերում եւ թերթերում:

Երդում է տվել ԱՄՆ-ի նոր դեսպանը

Նոյեմբերի 16-ին Միացյալ Նահանգների պետքարտուղարությունում տեղի է ունեցել Հայաստանի Հանրապետությունում ԱՄՆ-ի նորանշանակ դեսպան Ջոն Օրդուեյի պաշտոնական երդման արարողությունը: Նրան այդ պաշտոնում հոկտեմբերի 17-ին հաստատել էր Սենատի արտաքին հարաբերությունների կոմիտեն: Օրդուեյը, որը փոխարինում է Մայքլ Լեմոնին, ծնվել է Կալիֆոռնիայում եւ ավարտել է Ստանֆորդի համալսարանն ու Հեյսինգսի իրավաբանական քոլեջը:

Կառավարական մրցանակներ տեղական արտադրողին

90-ական թվականների սկզբին հայաստանյան շուկան ուղղակի ողողված էր պարսկական եւ թուրքական հիմնականում անորակ ապրանքներով, եւ մենք՝ սպառողներս, այլընտրանք չլինելու պատճառով պարզապես ստիպված էինք դրանք գնել: Այսօր վստահաբար կարելի է ասել, որ արտասահմանյան ապրանքի կողքին մեր շուկայում իրենց տեղն են գտել բազմաթիվ տեղական ապրանքատեսակներ: Դրանց մեծ մասը մրցունակ է նաեւ միջազգային շուկայում, իսկ հայաստանյան սպառողը գերադասում է գնել տեղական արտադրության որակյալ ապրանքներ: 1998 թվականից մեր հանրապետությունում անցկացվում են որակի մրցույթներ: Արտադրանքի եւ ծառայությունների որակի ապահովման բնագավառում չորրորդ մրցանակաբաշխությունը տեղի ունեցավ երեկ: Մրցույթին

մասնակցելու հայտ էին ներկայացրել Հայաստանում գործող 23 կազմակերպություններ: Ինքնագնահատման եւ փորձագիտական հետազոտությունների արդյունքում մրցույթին մասնակցելու համար նախապատվություն է տրվել 10 արտադրող եւ 3 ծառայություն մատուցող կազմակերպությունների: Հաշվի են առնվել ձեռնարկությունների ֆինանսական ցուցանիշները, բյուջետային պարտավորությունների կատարումը, ինչպես նաեւ ապրանքների որակը եւ սպառողների կարծիքը:

Կառավարության 2001 թ. նոյեմբերի 7-ի որոշմամբ արտադրանքի եւ ծառայությունների որակի ապահովման բնագավառում նշանակալի ձեռքբերումների համար այս տարվա մրցանակները շնորհվեցին 7 արտադրող եւ մեկ ծառայություն մատուցող կազմակերպությունների՝ «Coca-Cola bottlers Armenia», «Iramen» (Շիրակի թռչնաբուծական ֆաբրիկա), «Crown chemical» (լվացող եւ այլ քիմիական նյութեր արտադրող), Արզնու տոհմային ԹՏՖ, «Ավիասնունդ», «MAP», (ոգելից խմիչքներ արտադրող) եւ շինարարական «Կանակա» ընկերությունները:

Կառավարական պարգեւին արժանացած ձեռնարկությունների ղեկավարներին մրցանակները հանձնեց ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը: Շնորհավորանքի խոսքերից բացի վարչապետը նշեց, որ կառավարությունը կշարունակի խրախուսել տնտեսության բնագավառում ցանկացած ձեռքբերում, որը, ըստ Անդրանիկ Մարգարյանի, վերջին մի քանի տարում ակնհայտ է: Վարչապետի գնահատմամբ՝ տնտեսությանը վերաբերող օրենսդրական դաշտը բազմաթիվ թերություններ ունի, սակայն փորձ կարվի օրենքների հստակեցման միջոցով տեղական ապրանքարտադրողի համար բարենպաստ պայմաններ ստեղծել: Մրցանակակիր ձեռնարկությունների մի մասը բազմիցս մասնակցել է տարբեր միջազգային ցուցահանդեսների ու մրցույթների եւ հաղթող ճանաչվել:

«Կանակա» շինարարական կազմակերպության ջանքերով վերջին տասը տարիների ընթացքում աղետի գոտում 67 շենք, բազմաթիվ դպրոցներ, հիվանդանոցներ, մանկապարտեզներ են կառուցվել եւ վերանորոգվել, իսկ 2002 թվականին ընկերության շինարարները նախատեսում են վերակառուցել Վանաձոր քաղաքի 4-րդ միջնակարգ դպրոցը, Լինսի հիմնադրամի տրամադրած գումարով 7 շենք Սպիտակ քաղաքում, Թուֆենկյան ընկերության պատվերով Լոռու մարզի Ձորագետավան համայնքում կկառուցվի հինգաստղանի հյուրանոց: Իսկ «Ավիասնունդ» ՓԲԸ տնօրեն Սեդրակ Առուստամյանի խոսքերով, իր տեսակում այս ընկերությունը միակն է Հայաստանում: Մեր հանրապետություն չվերթներ կատարող տարբեր երկրների ավիաընկերություններ մի քանի տարի առաջ իրենց հետ բերում էին սնունդ, սակայն ընկերությունն անցյալ տարի արտադրության մեջ ներդրել է նոր տեխնոլոգիաներ եւ այսօր սննդով ապահովում է «Զվարթնոցից» չվերթներ կատարող գրեթե բոլոր ինքնաթիռներին:

Չթվարկելու համար հաղթող բոլոր կազմակերպությունների ձեռքբերումները, միայն նշենք, որ դրանցից յուրաքանչյուրը ճանաչված եւ սիրված է բնակչության, սպառողի կողմից, ինչը հավանաբար, ամենալավ գնահատականն է:

ՄԱՌԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

Ե. Ազատյան. «Ամերիկահայ լոբբին իրավունք չունի անմիաբան ըլլալու»

Սկիզբը էջ 1

Այսօր, ամերիկյան այս բոցավառ հայրենասիրական մթնոլորտին մեջ, միջազգային բոլոր առկախ հարցերը սեպտեմբերի 11-ի ահավոր դեպքերեն ետք հակաահաբեկչական պայքարի լույսին տակ առնելու ճիգը տիրապետող է, նախագահին կամ փոխնախագահին ցանկություններուն դեմ կենալը ոչ հայրենասիրական արարք կնկատվի: Մանավանդ որ մեջտեղը կար Կանզասեն կոնգրեսական Բրաունբեքի առաջարկը՝ բոլորովին ջնջելու թիվ 907 ուղղումը: Բարեբախտաբար Կոնգրեսը գտավ միջին լուծում մը, եւ 907 հոդվածը առկախվեցավ մեկ տարիով, անոր գործադրության հարցն ամբողջությամբ վերապահելով նախագահի հայեցողության:

Հասկանալի է, որ Կոնգրեսի այդ նիստին հնչեցին ճառեր, թե այդ առկախումը Հայաստանի դեմ քայլ մը պետք չէ նկատվի եւ որեւէ ձեւով պետք չէ խոչընդոտե Ղարաբաղյան հարցի գծով Մինսկի խումբին ձեռնարկած բանակցային գործընթացը:

Համենայն դեպս, կկարծեմ, որ այս բոլոր նախապայմանները կշիռ մը չունին. կարեւորը այն է, որ հետայսու Մ. Նահանգները պաշտոնապես պիտի օժանդակե Ադրբեջանին, գոնե հառաջիկա մեկ տարվան ընթացքին:

- Չե՞ք կարծեր, որ մեկ տարվան պայմանաժամը շատ սահմանափակ է եւ որոշումը կրնա տեւական հանգամանք ստանալ:

- Կրնա ըլլալ: Չմոռնանք, որ հարցին տակ տակավին չբացահայտված ենթահարցեր կան: Հասկանալի էր պետքարտուղար Քոլին Փաուելի հոկտեմբերի՝ Կոնգրեսին ղրկած նամակը, ուր կբացահայտեր պետքարտուղարության բուն նպատակը՝ ռազմական օժանդակություն տալ Ադրբեջանին, որպեսզի այս վերջինը իր երկրի սահմաններուն մեջ պայքարի ահաբեկչության դեմ:

- Բայց չէ՞ որ Բաքվի նպատակները Ադրբեջանի սահմաններեն շատ հեռուն կերթան:

- Այո, ուղղակի հակասություն մը կա, երբ Փաուելի համար ահաբեկչության դեմ պայքարը կսահմանափակվի Ադրբեջանի տարածքին գտնվող «Ալ Կաիդայի» կամ թալիբական բջիջներու ոչնչացմամբ, մինչդեռ ադրբեջանցի ղեկավարներու մտքին մեջ ահաբեկչությունը բոլորովին ուրիշ հասցե ունի՝ Ղարաբաղը: Բաքուն կաշխատի այս վերջինը ներկայացնել իբրեւ ահաբեկչական միավոր եւ, այնուհետեւ, արդարացում գտնել ստանալիք զենքերը Ղարաբաղի Հանրապետության եւ Հայաստանի դեմ ուղղելու:

- Մանավանդ որ վերջին ամիսներուն Ադրբեջանի ղեկավարներուն հայտարարությունները շատ ռազմաշունչ են: Իրակա՞ն սպառնալիք են անոնք, թե՞ ուշադրությունը ներքին ահաբեկչական հարցերեն շեղելու միջոց:

- 907 հոդվածի առկախումեն դեռ շատ առաջ Ադրբեջանի ղեկավարները հայտարարություններ կընեին, թե Ղարաբաղը «ազատագրելու» համար զենքի պետք չունին: Կըսեին՝ թե իրենք միջոցներ ունին: Կնշանակե, որ դեռեւս այն ժամանակ անոնք հույսերնին դրած էին 907 հոդվածի ջնջումեն ետք ստանալիք զենքերուն: Բացի այդ, Թուրքիան զիրենք միշտ ալ զինած է ու կզինե: Նախագահ Սեզերն էր, որ վերջերս հայտարարեց, թե զինվորական համագործակցությունը երկու երկիրներուն միջեւ մտած է նոր փուլ: Այս բոլորը ցույց կուտան, որ Ադրբեջանը ռեւանշիզմի, ինչպես դուք կըսեք, վրիժառության մթնոլորտին մեջ կգտնվի, կռիվի պատրաստության մեջ է: Մինչդեռ ես շատ կվախնամ, որ ռազմական հավասարակշռությունը խախտելու վրա է: Հետեւաբար, այս տեսանկյունեն, 907 հոդվածին առկախումը մտահոգիչ է, երեւութական բան մը չէ բնավ:

- Պահ մը վերադառնանք սկզբնակետին. 1992 թ.-ին թիվ 907 հոդված-ուղղումը ընդունվեր էր Հայաստանի շրջափակումը վերացնել տալու նպատակով: Մինչդեռ անոր առկախումը կնշանակե քաջալերել Ադրբեջանը շարունակելու շրջափակումը: Շրջափակում, որ ահաբեկչության մեկ այլ դրսեւորում կհանդիսանա: Այլ խոսքով, Մ. Նահանգները հակաահաբեկչական պայքարի դրոշին տակ փաստորեն կքաջալերեն մեկ ուրիշ ձեւի ահաբեկչություն: Հակասությունը ակներեւ չէ՞:

- Շրջափակումը տնտեսական ահաբեկչություն է: Արդեն եթե Վաշինգտոնը ուզեր, կրնար Ադրբեջանին ու Թուրքիո թելադրել, որ վերացնեն Հայաստանի շրջափակումը: Եւ քանի որ այդ բանը չըներ, եւ կամ կընե առանց լուրջ սպառնալիքներու, ապա թե՛ Թուրքիան եւ թե՛ Ադրբեջանը իրենք զիրենք կզգան արտոնյալ վիճակին մը մեջ՝ շարունակելու իրենց թշնամական քաղաքականությունը Լեռնային Ղարաբաղի ու Հայաստանի նկատմամբ:

- Այս բոլորին վրա, նախանցյալ շաբաթ Կոնգրեսը մերժեց կոնգրեսական Ջոզեֆ Քրոուլի առաջարկած նախագիծը, որ կնախատեսեր ամերիկյան հարկատուներու մասնակցության մերժումը Բաքու-Ջեյհան խողովակաշարի կառուցումին, որ կշրջանցե Հայաստանը: Ի՞նչ է Ձեր մեկնաբանությունը այս մասին:

- Ցավալի երեւույթ մըն է ասիկա, որ կրնանք չափանիշ ընդունիլ հայկական լոբբիի համեմատական կշռին մասին: Այսօրվան մթնոլորտին մեջ հայոց ու Հայաստանի նկատմամբ անտարբերության տրամադրություն մը կա: Խորհողներ կան թե արդյոք Հայաստանը, որոշ չափով Ռուսաստանեն հեռանալով՝ կրնա ավելի նպաստավոր վերաբերումի մը արժանանալ Ամերիկայի կողմե: Ըստ իս ասիկա խաբուսիկ եւ վտանգավոր հեռանկար մըն է, որովհետեւ Թուրքիո եւ Ադրբեջանի կողքին Հայաստանը լավագույն պարագային կրնա մանրուք լումայի դեր կատարել: Բայց ասի, Վրաստանի կացությունը աչքի առջեւ ունենալով, կրնանք գաղափար մը ունենալ, թե ի՞նչ կրնա արժենալ նման թեքում մը Հայաստանի համար: Երբ Հայաստանը կարողանա ներքին դեմոկրատացումը իրականացնել եւ շուկայական տնտեսությունը զարգացնել, մեծագույն հաջողությունը պիտի ըլլա:

- Չե՞ք խորհիր, որ ամերիկյան ճակատի վրա վերջին այս բացասական զարգացումները արդյունք են նաեւ ամերիկահայ լոբբիինգի խումբերուն եւ Հայաստանի արտաքին քաղաքականության տկարություններուն:

- Ամերիկայի միջինարեւելյան քաղաքականությունը հիմնականին մեջ կթելադրվի, նույնիսկ կբանաձեւվի Իսրայելի մեջ: Մենք այնպիսի կշիռ մը չունինք այս երկրին մեջ, որպեսզի Մ. Նահանգներու կովկասյան քաղաքականությունն ալ թելադրվեր Երեւանեն կամ գեթ նվազագույն չափով ազդեցություն ունենար Վաշինգտոնի վրա: Մեր կշիռը հոս մեր լոբբիինգի ուժն է: Թեեւ թուրքերը շատ ավելի հզոր կցուցնեն զայն, սակայն պետք է ըսենք, որ հրեական լոբբիեն հետո, թերեւս հունականին չափ, հայկական լոբբին մեր թիվին համեմատ շատ ավելի ուժեղ է, քան ուրիշներունը: Նույնիսկ արաբները, որոնք շատ ավելի բազմաթիվ են, քան մենք եւ շատ ավելի հարուստ, սակայն Միջին Արեւելքի մեջ շահերու այնպիսի խառնարան մը կպարզեն, որուն ցոլացումը կերեւի հոս իրենց լոբբիինգի աշխատանքներուն վրա: Բարեբախտաբար մենք նման վիճակ չենք պարզեր. Հայաստանի մեջ մեր միաձույլ ըլլալը նաեւ հոս մեր նպատակներուն բյուրեղացման կծառայե: Մեր զանազան կազմակերպությունները տարբեր շահեր, օրակարգեր, աջենդաներ չունին: Մեզի համար գլխավորը Ղարաբաղի հարցն է՝ մեր ինքնորոշման իրավունքը եւ մեր ֆիզիկական ապահովությունը, Հայաստանի տնտեսական զարգացումը եւ սահմաններու ապահովությունը: Ասոնց շուրջ Ամերիկայի մեջ հայկական որեւէ կազմակերպություն կամ անհատ որեւէ տարակարծություն չունի:

- Հապա ՀՅԴ-ի եւ Ամերիկայի հայկական համագումարի միջեւ վերջին տարակարծությունները...

- Դժբախտաբար վերջին քաղաքական պայքարին մեջ մարտավարության, գործելակերպի շատ սուր հակադրություն մը ստեղծվեցավ այդ երկու կազմակերպություններուն միջեւ, որմե օգտվեցան բոլոր այն կոնգրեսականները, սենատորները, որոնք նյութապես օգտված էին հայերեն եւ անոնց քվեներեն: Անոնք շատ իրավացի կերպով առիթ ունեցան ըսելու՝ բարեկամներ, դուք մեկ ձայնով չէք խոսիր, որո՞ւն մտիկ ընենք, Հայկական ազգային կոմիտեի՞ն (որ ՀՅԴ-ի քաղաքական թեւն է), թե՞ Ամերիկայի հայկական համագումարին: Արդարեւ, այս երկու կազմակերպությունները իրարմե տարբեր պահանջներ դրին: Հայկական համագումարին մասին պետք է ըսել, որ անիկա սքանչելի գործունեություն մը ծավալած է ցարդ, սակայն վերջին շրջանին մենամոլություն մը դրսեւորեց, որուն համար մենք մեկ դարե ի վեր Դաշնակցությունը կմեղադրեինք: Հայկական համագումարը ինքնագլխություն մը դրսեւորեց, ինչ որ ձեռնտու եղավ պետքարտուղարության, որ տեսավ, թե հայերը բաժնված են եւ ինք կրնա մեկը օգտագործել մյուսին դեմ եւ ձեւով մը չեզոքացնել Ամերիկայի մեջ մեր ուժը: Ասիկա շատ տխուր փաստ մըն է, որուն անդրադարձանք «Արմինյըն միրըր սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթին մեջ եւ ըսինք, որ ասիկա այն պահն էր, ուր մեր միասնականությունը հասկապես պետք էր դրսեւորվեր, մինչդեռ մեր անմիաբանությամբ հրաշալի պատրվակ մը տվինք թե՛ պետքարտուղարության եւ թե մեզի բարեկամ կոնգրեսականներուն՝ իրենց ձեռքը լվալու: Ամերիկահայ լոբբին իրավունք չունի անմիաբան ըլլալու:

- Բայց մինչեւ վերջերս այդ երկու կազմակերպությունները համատեղ արդյունավետ համագործակցության մեջ կգտնվեին, գոնե այդպես կերեւար: Ի՞նչ պատահեցավ:

- Կխորհիմ, թե ածանցյալ զարգացում մը եկավ խանգարելու անոնց հարաբերությունները: Խոսքը կվերաբերի հայ-թուրք բանակցություններուն, ուր Համագումարը, ավելի ճիշտ՝ անոր տնօրեններու խորհուրդի նախագահ Վան Գրիգորյանը դրսեւորեց ինքնագլուխ գործելաձեւ մը: Այսուհանդերձ, պետք է խոստովանիլ, որ բանակցությանց հայկական կողմի մասնակիցներու որոշման ժամանակ եթե հարցը դրվեր այնպես, թե ո՞վ պետք է մասնակցի, ով ի՞նչ պետք է ըսե, արդեն ձախողած պիտի ըլլար ամեն նախաձեռնություն: Այսպես է միշտ հայ իրականության մեջ: Հետեւաբար այնքան ալ չենք կրնար մեղադրել Համագումարը կամ Վանը, երբ վերջինս կըսե, թե ինքը իր անձը միայն կներկայացնե: Սակայն տարակարծությունը ծագեցավ, երբ բոլոր անոնք, եւ առաջին հերթին Դաշնակցությունը, որոնք կուզեին ձեռքերնին խաղաքարտ մը ունենալ, հակառակեցան այդ նախաձեռնության: Անոնք բնավ բանակցություններու նպատակին մասին հարց չբարձրացուցին, քանի որ իրենք մեջը չկային, ուզեցին ականահարել այդ նախաձեռնությունը, ի սկզբանե կանխորոշելով անոր ձախողությունը, ըսելով, թե պետք էր նախապայմաններ դրվեին՝ նախ ցեղասպանությունը ճանչնալու եւ այլն:

- Քանի որ կամա թե ակամա մտանք այս նյութին մեջ, խնդրեմ քննարկենք մի քանի հարց այդ հանձնաժողովի ստեղծման սկզբունքներուն, մասնակիցներու ընտրության եւ հարակից հարցերու մասին:

- Հայտնի է, թե թուրքերը ինչու նախաձեռնած են ասիկա՝ պարզապես պետքարտուղարության թելադրությամբ: Նույնիսկ կըսվի, թե բանակցություններու ծախսն ալ պետքարտուղարությունը կհոգա, ինչ որ չենք գիտեր: Ամերիկան աշխարհի զանազան երկիրներու ճակատագիրը տնօրինելու բոլոր հնարավորությունները ունի: Ամերիկացիք թուրքերուն կըսեն, որոնք իրենց բարեկամներն են ավելի քան հայերը, որ պետք է հայերուն հետ բանակցութենանց սեղան նստին: Բայց հոդ Թուրքիան ալ ունի իր շահը. նախ՝ այդպիսով եւրամիության կողմե բարի վարքի վկայական պիտի ստանա, ապա՝ Ամերիկայի մեջ մենք պիտի չկարենանք Ցեղասպանության որոշմնագրի մը ակնկալությունը ունենալ Կոնգրեսի կողմե, քանի որ Թուրքիան եւ բոլոր անոնք, որոնք պիտի ուզեն անոր եշին պահվիլ՝ կոնգրեսականներ, սենատորներ, պիտի մատնացույց ընեն բանակցությունները:

Ասկե դուրս կա կազմի խնդիրը՝ ինչո՞ւ 6 թուրք եւ 4 հայ: Ապա «հաշտեցում» բառը հանձնաժողովի անվան մեջ: Նախ բանակցություններ կըլլան, եւ եթե հաջողին՝ հաշտեցումը հետո կուգա:

- Չե՞ք խորհիր, որ նույնիսկ այդ բառին օգտագործումը նպատակային էր եւ թելադրված պետքարտուղարության կողմե:

- Կրնա ըլլալ: Զուգահեռ մը անցընելով ըսենք, որ Հարավային Աֆրիկեի մեջ տեղի ունեցած համաժողովը, օրինակ, կկրեր «Ճշմարտություն եւ հաշտություն», մինչդեռ այս պարագային ճշմարտության պահանջը չէ դրված, բայց հաշտության ետեւեն կերթան: Մինչդեռ հայերուն եւ թուրքերուն շահերը բոլորովին հակոտնյա են, եւ թուրքերը կուզեն եւրոպային մեջ եւ Կոնգրեսին առջեւ վարագույր մը քաշել, վրան գրել հաշտություն եւ ետեւը պահվիլ:

Գալով հանձնաժողովի հայկական կազմին, պետք է ըսել, որ տեղ մը հանդիպում մը պիտի ըլլար, որուն հայոց կողմե ներկայանալիք անձերուն ով ըլլալը ինծի համար այնքան ալ կարեւոր չէ: Ամերիկան երբ Չինաստանի հետ կապեր պիտի հաստատեր, նախ պինգ-պոնգ խաղացողներ ուղարկեց, որոնք Պեկին գացին դիվանագիտության դուռը բանալու: Եւ ես կկարծեմ, որ հայերուն կողմե ներկայացողները, այս պարագային, ամերիկացի պինգ-պոնգ խաղացողներեն ավելի դիվանագետ են:

- Բայց չէ՞ որ այդ պինգ-պոնգ խաղացողները առնվազն ունեին ամերիկյան կառավարության համաձայնությունը: Այլ խոսքով՝ անոնց առաքելությունը կվայելեր ազգային համախոհություն մը, մինչդեռ այս պարագային հայ բանակցողներուն շուրջ չկա ազգային որեւէ consensus:

- Consensus գոյացնելը սկզբունքով գնահատելի բան մըն է, որ սակայն հայկական իրականության չի սազիր. մենք երբեք պիտի չկարողանանք գտնել վեց հայ բանագնացներ, որոնց մասին ընդհանուր համաձայնություն գոյանա: Ասիկա իրականություն մը ըլլալուն՝ չենք կրնար պնդել consensus-ի վրա. ասիկա պարզապես գործը ձախողեցնել կը նշանակե: Մեզի համար կարեւորը այն է, թե բանագնացները ի՞նչ կըսեն եւ ի՞նչ կընեն:

- Հարցերուն հարցը այն է, որ Թուրքիան կշարունակե իր թշնամական քաղաքականությունը Հայաստանի նկատմամբ: Հետեւաբար ի՞նչ կրնա տալ այս հանձնաժողովը:

- Մենք ոչ անմիջական հաշտեցում կսպասենք, ոչ ալ շոշափելի արդյունք: Հավանաբար ներկա պարագային մենք պետք է երկու շահ հետապնդենք, թեկուզ շատ սահմանափակ: Առաջին՝ Ցեղասպանությունը Թուրքիո համար ներքին եւ արտաքին ճակատի վրա օրակարգի հարց դարձավ: Մեկուկես մլն ժողովուրդ սպանելե եւ անոր հայրենիքին 90 տոկոսը յուրացնելե ետք, մինչեւ վերջերս թուրքերը տետրակը փակված կհամարեին: Հիմա, այս բանակցություններով, տետրակը դարձյալ մեջտեղ բերված է: Այժմ եթե հաշտություն պիտի ըլլա, նույնիսկ ամենատգետ թուրք գյուղացին հարց պիտի տա՝ ինչո՞ւ հաշտություն. ուրեմն բան մը պատահած էր, որ այժմ հաշտություն պիտի ըլլա: Իսկ ի՞նչ էր պատահածը: Մեզի համար ամենակարեւորն այն է, որ ցեղասպանության հարցը օրակարգի վրա եկավ: Թե ի՞նչ պիտի ըլլա ետքը, առայժմ չենք կրնար կռահել:

Երկրորդ՝ եթե ներկա խոսակցություններուն բերումով կարենանք Թուրքիան համոզել, կամ Մ. Նահանգները պարտադրե Թուրքիո, որպեսզի շրջափակումը վերացնե, Հայաստանի հետ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատե, տնտեսական կապեր զարգացնե, ապա Հայաստանի համար կարեւորագույն հարցեր լուծված կըլլան: Եթե Ցեղասպանության հարցը լուծենք, բայց թույլ տանք, որ Հայաստանը կորսվի, տեղ մը հասած չենք ըլլար, մեկը մյուսին չենք կրնար զոհել: Այսօր Հայաստանի պետականության վերապրումը եւ աշխարհի այդ շրջանին մեջ որպես կենսունակ եւ իր դերը կատարող ուժ զարգացումը մեր ամենակարեւոր խնդիրն է:

- Ուրեմն պետք է փակե՞նք Ցեղասպանության էջը:

- Ոչ, Թուրքիան հեշտությամբ ոչ ներողություն պիտի խնդրե եւ ոչ ալ հատուցում պիտի ընե: Այդպիսի բան պատահելու համար Թուրքիան պետք է ենթարկվի նույն ճակատագրին, որուն ենթարկվեցավ Հիտլերի Գերմանիան: Ասկե պակաս որեւէ վիճակի մեջ Թուրքիան պիտի չընդունե որեւէ բան: Ուրեմն, եթե հարցը դուրս ելլե պատմաբաններու, գիտնականներու շրջանակեն եւ ընդհանուր բանավեճի նյութ դառնա Թուրքիո մեջ, ապա ասիկա ի նպաստ մեզի է, եթե նույնիսկ հակառակ արտահայտություններ ըլլան:

- Ինչպե՞ս կգնահատեք Հայաստանի քաղաքական ուժերու մեծամասնության եւ մասնավորաբար ՌԱԿ-ի հայտարարությունը այդ հանձնաժողովին մասին:

- Ռամկավար ըլլալու առավելությունն այն է, որ ռամկավարները կրնան ռամկավարները քննադատել կամ, առնվազն, տարբեր կարծիք արտահայտել: ՌԱԿ-ի հիշյալ հայտարարությունը խորքին մեջ ճիշտ էր, սակայն քիչ մը անձնավորված էր մասնակիցներու իմաստով: Օրինակ, Ալիկ Արզումանյանի մասնակցությունը իբրեւ ՀՀՇ ներկայացուցիչ՝ իր համեմատութենեն դուրս բերված էր: Մինչդեռ կարեւորը խոսքը երեւույթին ուղղելն է, ավելի քան անձին: Իսկ ինչ կվերաբերի հանձնաժողովի նկատմամբ վերապահության, մենք ալ արդեն դուրսի մեր մամուլին մեջ նույնը հայտնեցինք եւ ըսինք, որ վերապահ լավատեսությամբ կհետեւինք այս զարգացումներուն:

- Ներկա վեճին մեջ զգալի դարձավ Ամերիկայի հայկական համագումարին ավելի հարձակողական մոտեցումը իր դավանած ճշմարտությունը պարտադրելու բոլորին: Համագումարի Վաշինգտոնի գրասենյակին գրությունները, հայտարարությունները բոլորն ալ առանց բացառության միակողմանիորեն կպաշտպանեն, կկրկնեն Վան Գրիգորյանի տեսակետները: Այլակարծության որեւէ դրսեւորում չի նկատվիր: Մտահոգիչ չէ՞ այս երեւույթը, մանավանդ որ Համագումարը քաղաքական կուսակցություն չէ:

- Քաղաքական կուսակցություններու տկարացումով է, որ Համագումարը մեջտեղ ելավ, ու եթե կուսակցությունները շարունակեն իրենց դերին մեջ տկարանալ, հետագային քաղաքական ուրիշ հոսանքներ եւս երեւան պիտի գան: Շատ ճիշտ է, որ Վան Գրիգորյանը քիչ մը սահմանազանց եւ ջղային կերպով արձագանքեց եղած քննադատություններուն: Այն անքննադատելիության հոգեվիճակը, որուն համար մենք ցարդ Դաշնակցությունը կքննադատեինք, նույնը այս պարագային դրսեւորվեցավ Համագումարի ներկայացուցիչին կողմե:

- Հոս հարց մը երեւան կուգա, զոր եթե ես չտամ, ընթերցողը անպայման պիտի տա. իսկ ի՞նչ կըսե Ռամկավար Ազատական կուսակցությունը հանձնաժողովի կազմության մասին, ինչո՞ւ ՌԱԿ-ը պաշտոնապես չհայտարարեց իր կեցվածքը սփյուռքին մեջ:

- Չեմ գիտեր, թե ի՞նչ կարիք կար պաշտոնական հայտարարության, երբ փոխարենը ՌԱԿ-ի մամուլը այդքան աշխույժ էր իր մեկնաբանություններով, վերլուծականներով: Թերեւս հայտարարությամբ մը կարիք կար ամփոփելու, հասարակ հայտարարի բերելու մեր մամուլին մեջ հրապարակվածները: Թերեւս ասիկա կարելի է թերացում մը նկատել: Սակայն գիտենք, որ մեզի համար իբրեւ կուսակցություն ոչ անցյալին, ոչ ալ ներկայիս ֆորմալիզմը այդքան նշանակություն չէ ունեցած, բնավ հավակնությունը չենք ունեցած, որ մեր խոսքը աստվածային կշիռ մը ունի եւ ամեն մեկ բառին տակ ոսկի մը թաքնված է, որուն ժողովուրդը կսպասե անհամբեր: Նման փառասիրություն չունինք: Սակայն վստահ եմ, որ երբ այս բանակցությունները հանգրվանի մը հասնին եւ խաչմերուկի մը առջեւ հայտնվին, այն ատեն մեր կուսակցությունը պաշտոնական իր դիրքորոշումը պիտի հայտարարե:

ԱԶԳ միջազգային

ԶՐՈՒՅՑ

«Թալիբանը փորեց իր փոսը. սա մեծ դժբախտություն է»

«Պակիստան օբզերվեր» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Զահիդ Մալիքն ասում է, որ Իսլամաբադը լավ հարաբերություններ ունի Թալիբանի հետ, բայց վերջինիս Պակիստանը չի ծնել

ՄԱԿ-ում Աֆղանստանի հարցերով ավագ պաշտոնյաները հիշում են 1996 թ. նոյեմբերյան համաժողովը. ԱՄՆ այն ժամանակվա պետքարտուղարի օգնական Ռ. Ռաֆելը փաստարկում էր, թե Թալիբանը տեղական շարժում է, այսինքն՝ նրա իշխանության զավթումն օրինական է: Հետագայում Ռ. Ռաֆելը պաշտոնական այց կատարեց Ղանդահար եւ բարձր մակարդակով հանդիպումներ ունեցավ Թալիբանի առաջնորդների հետ, առավել օրինական դարձավ Թալիբանի իշխանության զավթումը: Մինչ այդ, 1995 թ. հոկտեմբերին, երբ Պակիստանի վարչապետ Բ. Բհուտոյի կառավարության ՆԳ նախարար Բաբարը Քվետա քաղաքից պաշտոնական ճանապարհորդություն կատարեց Թուրքմենստան՝ անցնելով Ղանդահարով եւ Հերաթով, «ուխտագնացների» ներկայացուցչական պատվիրակության մեջ էր նաեւ այն ժամանակ Պակիստանում ԱՄՆ դեսպան Ջոն Մոնջոն:

Հետագայում, երբ Թալիբանը սկսեց շեղվել այն արահետից, որի համար հենց իշխանության էր բերվել, ԱՄՆ-ում հասունացավ այն միտքը, որ ժամանակն է իշխանության բերել Թալիբանի «քաղաքական առաջնորդներին», այլ կերպ՝ շարժումը բերել իր վերահսկողության տակ: Ի դեպ, դեռ երկու տարի առաջ Վաշինգտոնում քննարկվում էր Աֆղանստանի նախկին թագավոր Զահիրի թեկնածությունը:

1998 թ. Տանզանիայի եւ Քենիայի ԱՄՆ դեսպանատների ահաբեկչությունից հետո, որի կազմակերպման մեջ կասկածվում էր Թալիբանի մոտ ապաստանած Ուսամա բեն Լադենը, ամերիկացիների համբերության բաժակը լցվեց. սկսվեցին բեն Լադենին որսալու անհաջող փորձերը: Բիլ Քլինթոնը պակիստանյան իշխանությունների հետ նախապատրաստվում էր Աֆղանստան ուղարկել 60 հոգանոց հատուկ ջոկատ՝ բեն Լադենին որսալու կամ սպանելու նպատակով, երբ Պակիստանում գեներալ Մուշարաֆը երկու այլ բարձրաստիճան զինվորականի հետ իրականացրեց պետական հեղաշրջում. ժողովրդավարական ճանապարհով իշխանության եկած Նավազ Շարիֆին փոխարինեց Փերվեզ Մուշարաֆը:

«Ես կարծում եմ, Մուշարաֆի քաղաքականությունը պաշտպանում է պակիստանցիների մոտ 80 տոկոսը: Մուշարաֆն օրինական նախագահ է, քանզի Պակիստանի գերագույն դատարանը նրա իշխանության գալն օրինական է համարում», **«Ազգի»** հետ զրույցում ասաց «Պակիստան օբզերվեր» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Զահիր Մալիքը: Պրն Մալիքը երկրի ներքաղաքական վիճակը համարեց «չափազանց կայուն», իսկ այն ամենը, ինչ ցուցադրում են CNN-ը, BBC-ն, արեւմտյան այլ ԶԼՄ-ներ, «պրոպագանդա է»:

«Լայնորեն ընդունված է, թե Թալիբանին ստեղծել է Պակիստանի ISI-ը (հատուկ ծառայությունը), մինչդեռ Թալիբանն անսովոր երեւույթ է: Անշուշտ, ճիշտ է, թալիբ ուսանողների մի մասը սովորել է Պակիստանի մեդրեսեներում: Մենք Աֆղանստանի հետ ունենք երկար սահման: Սահմանի երկու կողմերում ապրում են մարդիկ, որոնք միմյանց բարեկամ են, ազատ հատում են «սահմանը», միմյանց հետ ամուսնանում: Թալիբանին Պակիստանը չի ստեղծել, բայց ճիշտ է՝ շատ առումներով Իսլամաբադը աջակցել է թալիբներին: Պակիստանն ի վիճակի չէ Թալիբանի նման «երեխա» ծնել: Երբ Թալիբանը հաստատվեց Աֆղանստանում, Պակիստանն ունեցավ շատ հարմար հարեւան: Մենք չենք կարող տանել, երբ մեր երկու անմիջական հարեւանները՝ Աֆղանստանը եւ Հնդկաստանը լինեն թշնամի», ասաց «Պակիստան օբզերվերի» գլխավոր խմբագիրը՝ չմասնավորեցնելով, թե իր կարծիքով ով է ստեղծել Թալիբանը:

Ըստ սոցիոլոգիական տարբեր հարցումների, պակիստանցիների շուրջ 80 տոկոսը համակրում է թալիբներին: «Մինչ ամերիկա-բրիտանական ռմբահարումները, մոլլա Օմարի հետ բանակցելու մեկնեց պակիստանյան մի պատվիրակություն, բայց հոգեւոր առաջնորդը չանսաց Պակիստանին: Մեր երկրի ժողովուրդն անսահման տխուր է՝ տեսնելով Թալիբանի նահանջը: Կարծում եմ, Թալիբանը փորեց իր փոսը. սա մեծ դժբախտություն է», ասաց պրն Մալիքը: Գլխավոր խմբագրի կարծիքով, Հյուսիսային դաշինքը չէ, որ սրընթաց գրոհով դուրս է մղում թալիբներին, այլ՝ ԱՄՆ-ը եւ Մեծ Բրիտանիան. «Աֆղանստանում «մեծ խաղ» է գնում: Երբ սկսվեց Իրաքի եւ Քուվեյթի միջեւ պատերազմը, ԱՄՆ-ը հաստատվեց Սաուդյան Արաբիայում, Քուվեյթում, Քաթարում, Եմենում, Օմանում: Տասը տարի առաջ ավարտվել է պատերազմը, սակայն ամերիկացի զինվորները չեն հեռանում: Այսօր բեն Լադենին սպանելու անվան տակ ԱՄՆ-ը փորձում է հաստատվել Աֆղանստանում, Կենտրոնական Ասիայի եւ Կասպիցի տարածաշրջաններում, որտեղ նավթի հսկայական պաշարներ կան: Եթե ԱՄՆ-ը ցանկանար բռնել կամ սպանել բեն Լադենին, ապա շուտ կարող էր անել: Կանցնի ժամանակ, եւ բոլորս կտեսնենք, որ այս ամենը «մեծ խաղ է»:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Շարոնին կանչում են դատարան

Բելգիայի վերաքննիչ դատարանը Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնին ուղարկած ծանուցագրով պահանջել է նոյեմբերի 28-ին ժամանել դատարան: Շարոնին Բրյուսել են կանչում հետաքննելու նպատակով՝ արդյոք նա ուղղակի մասնակի՞ց է 1982 թ. Լիբանանի Սաբրա եւ Շաթիլա բնակավայրերում պաղեստինցի խաղաղ բնակիչների կոտորածին:

Հիշեցնենք, Սաբրայում եւ Շաթիլայում սպանվեց շուրջ 1.800 պաղեստինցի: Այդ ժամանակ Շարոնը Իսրայելի պաշտպանության նախարարն էր, իսկ իսրայելական բանակը գրավել էր Բեյրութը:

Աֆղանստանում սպանված 4 լրագրողների անունները հայտնի են

Երեկ «Ազգում» տեղեկատվություն էր հրապարակվել Ջալալաբադ-Քաբուլ ճանապարհի վրա արեւմուտքցի 8 լրագրողների առեւանգման եւ նրանցից չորսի սպանության վերաբերյալ: Այժմ հայտնի են նոր մանրամասնություններ: Անհայտ զինյալները լրագրողների վրա հարձակվել են Ջալալաբադից նրանց դուրս գալուց 1,5 ժամ անց, Սարոբի քաղաքից ոչ հեռու գտնվող նեղ կիրճում, որը Քաբուլից 90 կմ է հեռու: Սպանված եւ կողոպտված լրագրողներին նկատել են քիչ անց նույն տեղով անցած ավտոբուսի ուղեւորները: Առանձին ավտոմեքենայով մեկնած հույն լրագրողներին հաջողվել է փրկվել, քանի որ վարորդը ելուզակներին ասել է, թե ուղեւորները մահմեդականներ են: Այդ մասին պատմել է հունական «Անտենա» հեռուստաընկերության թղթակիցը: Սպանված 4 լրագրողների ինքնությունն այժմ հայտնի է. Ռոյթերի թղթակիցներ Հարի Բարթոն եւ Ազիզուլլահ Հայդարի, իսպանական «Էլ Մունդո» եւ իտալական «Կոռիերե դելլա սերա» թերթերի թղթակիցներ Խուլիո Ֆուենտես եւ Մարիա Գրացիա Կուտուլի:

Անցյալ շաբաթ Աֆղանստանի հյուսիսում՝ Խոջա Բահաուդինի շրջանում սպանվել էին 2 ֆրանսիացի եւ 1 գերմանացի լրագրողներ: Այս կապակցությամբ «Լիբերասիոն» թերթը հիշեցնում է, որ լրագրությունն ամենավտանգավոր մասնագիտություններից մեկն է: Թալիբների առաջնորդ մոլլա Օմարը քանիցս հայտարարել է, թե արեւմուտքցի լրագրողները Հյուսիսային դաշինքի լրտեսներն են, ուստի պետք է մահապատժի ենթարկվեն: Ի դեպ, զոհերից մեկը՝ իսպանացի Խուլիո Ֆուենտեսը «Ալ Ղաիդայի» լքված ճամբարներից մեկում հայտնաբերել էր վտանգավոր քիմիական զենքի՝ «Զարինի» սրվակներ:

Պ. Ռ.

ԱՄՆ-ը մեղադրում է ուրիշներին՝ թաքցնելով սեփական մանրէական զենքը

Ժնեւում երկուշաբթի օրը սկսվեցին կենսաբանական զենքի վերահսկման 1972 թ. միջազգային կիրառմանն առնչվող արձանագրության քննարկումները, որոնք տեւելու են 3 շաբաթ:

Համաժողովում ելույթ ունենալով՝ ԱՄՆ պետքարտուղարի տեղակալ Ջոն Բոլտոնը բացեց իր երկրի խաղաքարտերը, հայտարարելով, թե 144 պետությունների կողմից 6 տարի քննարկված արձանագրությունը «մեռած է, թաղված եւ անարդյունավետ»՝ նկատի ունենալով սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունները եւ սիբիրախտի հայտնաբերման դեպքերը:

Բոլտոնը խստիվ դատապարտեց Իրանին, Իրաքին, ԿԺԴՀ-ին, Սիրիային, Լիբիային եւ Սուդանին, ասելով, թե նրանք խախտում են միջազգային պահանջները: «Մենք գիտենք, որ նրանք ստում են եւ խախտում միջազգագիրը, ծանոթ ենք նրանց մանրէական ծրագրերին», հայտարարեց նա: Լրագրողների այն հարցին, թե գուցե ԱՄՆ-ի դաշնակիցները նո՞ւյնպես խախտում են միջազգագիրը, Բոլտոնը շփոթված պատասխանեց, թե չի կարող նշել կոնկրետ անուններ, քանի որ «արտաքին քաղաքականության ձեւավորումը բարդ շարժառիթներ ունի»: Նա առաջարկեց «հանցագործություն» որակել կենսաբանական զենքի արտադրությունը, վերահսկել լաբորատորիաների եւ գիտնականների աշխատանքը, մանրէական արտադրանքի արտահանումը, ընդլայնել փոխադարձ տեղեկատվությունը, ուժեղացնել պաշտպանության միջոցները, ինչպես նաեւ (ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի համաձայնության դեպքում) անցկացնել միջազգային տեսչական ստուգումներ:

Թվում է, թե սրանք նոր եւ դրական առաջարկներ են: Սակայն «Լիբերասիոն» թերթը հիշեցնում է, որ «Վաշինգտոնի կողմից աղբարկղ նետված» արձանագրությամբ, որի տակ ստորագրել էին նաեւ ծայրահեղական համարվող ՉԺՀ-ն, Իրանը, Պակիստանը, Հնդկաստանը, արդեն իսկ նախատեսված էին ՄԱԿ-ի տեսչական ստուգումներ: Ամերիկացիների այդ դիրքորոշման իրական պատճառն այն է, որ նրանք վախենում են ստուգումների ընթացքում սեփական արդյունաբերական եւ ռազմական գաղտնիքների բացահայտումից (ամերիկյան մանրէական լաբորատորիաներին «Ազգն» արդեն անդրադարձել է), բայց նման ստուգումներ են պահանջում այսպես կոչված «ելուզակ» պետությունների տարածքում:

Բոլտոնի ելույթը նորություն չէր համաժողովի մասնակիցների համար, քանի որ նախագահ Ջորջ Բուշի վարչակազմի հայտնի գծի արտահայտությունն էր, որի նպատակը միաբեւեռ աշխարհի կերտումն է:

Պ. Ռ.

ՀԱԿԱՀԱԲԵԿՉԱԿԱՆ

Իսպանիայում բանտարկվեցին «Ալ Ղաիդայի» 8 ահաբեկիչներ

Պարզվում է, «Ալ Ղաիդա» ահաբեկչական կազմակերպության իսպանական մասնաճյուղն անմիջական կապ է ունեցել սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունների հետ: Այդ է վկայում մի քանի օր առաջ Մադրիդում եւ Գրենադայում ձերբակալված 11 կասկածյալների դատավարությունը, որոնցից 8-ը բանտարկվեցին անցյալ շաբաթավերջին: Մադրիդի դատավոր Բալթասար Գարսոնը ԶԼՄ-ներին հայտարարեց, որ ամբաստանյալների մոտ հայտնաբերված փաստաթղթերը կասկած չեն թողնում սեպտեմբերի 11-ի կամիկաձեների հետ նրանց կապերի առնչությամբ: «Լիբերասիոն» թերթը մասնավորապես գրում է «Ալ Ղաիդայի» իսպանական ճյուղի ենթադրյալ ղեկավար Աբու Դահդահի եւ ոմն Շաքուրի երկու հեռախոսազրույցների ձայնագրությունների մասին: Վերջինս օգոստոսի 27-ին Դահդահին ասել էր, թե ինքը «մուտք է գործել ավիացիա, իսկ նպատակը նույնն է»: Սեպտեմբերի 6-ին Շաքուրը հույս էր հայտնել, թե շուտով գուցե տեսնի Դահդահին եւ նրան «հաճելի լուր» հայտնի:

Բացի դրանից, Աբու Դահդահի հեռախոսահամարը հայտնաբերվել է Գերմանիայում՝ կամիկաձե Մոհամեդ Աթայի վարձած բնակարանում: Դատավոր Գարսոնը համոզված է, որ 90-ական թթ. կեսերին ստեղծված «Ալ Ղաիդայի» իսպանական ճյուղն «անմիջականորեն կապված է սեպտեմբերի 11-ի դեպքերի հետ եւ հենակետ է ծառայում Բոսնիայում, Չեչնիայում, Աֆղանստանում կռվող իսլամիստ մարտիկների համար»: Իսպանական մասնաճյուղի կենտրոնավայրն է համարվում Մադրիդի Աբու Բաքր մզկիթը:

Պ. Ռ.

Վիվալդիի «Տիգրան» օպերան

Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի տոնակատարության վերջին միջոցառումը տեղի է ունենալու Երեւանի Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի եւ բալետի պետական թատրոնում: Նոյեմբերի 22-ին բեմ է հանվելու իտալացի հանճարեղ կոմպոզիտոր Անտոնիո Վիվալդիի «Տիգրան» օպերայի թատերացված համերգային կայացումը: Ստորեւ պատմվում է այդ օպերայի ու նրա հայտնագործման մասին:

Մեծ Հայքի արքայից արքա Տիգրան երկրորդին լավ գիտեին եվրոպայում՝ նախ որպես Արեւելքում Հռոմեական կայսրության նվաճողական քաղաքականության գործող հակառակորդի եւ ապա՝ Հռոմի դաշնակցի: Հույն եւ հռոմեացի պատմիչները եւ հետագա ժամանակների հեղինակները՝ Պլուտարքոսը, Ստրաբոնը, Ապիանոսը, Յուստինոսը, Տակիտոսը եւ ուրիշներ, ուշագրավ տեղեկություններ են թողել Տիգրան Մեծի ու նրա ստեղծած լայնածավալ տերության մասին, ուստի նրա պետական գործունեությունը, դրամատիկական պահերով հարուստ կյանքն ու հերոսական կերպարը ոգեշնչման աղբյուր են դարձել մի շարք ականավոր կոմպոզիտորների համար, որոնք նրա մասին գրել են օպերաներ: Դրանց թվում են Ալեքսանդրո Սկարլատտին, Տոմազո Ալբինոնին, Գեորգ Ֆրիդրիխ Հենդելը, Ջուզեպպե Սկարլատտին եւ ուրիշներ (շուրջ 19 հեղինակ):

Տիգրան Մեծի կերպարը չի վրիպել նաեւ իտալացի հանճարեղ կոմպոզիտոր Անտոնիո Վիվալդիի (1678-1741) ուշադրությունից, որը նրա մասին գրել է օպերա՝ «Տիգրան» անունով: Այդ օպերայի անդրանիկ բեմադրությունն իրականացվել է 1724 թ. Հռոմում՝ հեղինակի ներկայությամբ: Դա եղել է օպերայի միակ ներկայացումը, որից հետո այն այլեւս չի բեմադրվել եւ համարյա մոռացության է մատնվել: Այդ օպերայի գոյությունը մինչեւ վերջին ժամանակներս անհայտ է եղել հայ հասարակությանը:

1987 թ. աշնանը Իտալիայի Վենետո մարզում, Հայաստանի օրերի կազմակերպությամբ, տողերիս հեղինակին հանձնարարված էր կազմակերպել «Հայերը Իտալիայում» եւ «Մատենադարանի ձեռագիր գանձերը» ցուցահանդեսները: Վերջինս բացվել էր Վենետիկի հոյակապ Դոժերի պալատում: Այդտեղ էլ ծանոթացա իտալահայ երգչուհի Մարիցա Սանոսյանի հետ, որից մեծ զարմանքով իմացա Ա. Վիվալդիի «Տիգրան» օպերայի մասին: Դրանից երկու տարի առաջ տիկին Մ. Սանոսյանը Վենետիկում գնել էր Ա. Վիվալդիի օպերաներից հանված սոպրանոյի մեներգերի մի ժողովածու, որի մեջ եղել են երկու մեներգ «Տիգրան» օպերայից:

Ամիսներ շարունակ երգչուհին պատրաստվում էր կատարել այդ մեներգերը, ինչպես նաեւ մի բարդ մեներգ Ա. Վիվալդիի «Գրիզելդա» օպերայից: Նրան մեծ օգնություն է ցույց տալիս իր նվագակցողը՝ նշանավոր դաշնակահար Էֆրեմ Կազազյանը: 1985 թ. հունիսի 22-ին Վենետիկի հայկական Մուրադ-Ռաֆայելյան վարժարանի շքեղ դահլիճում Մ. Սանոսյանը համերգ է տալիս, որի առաջին մասում կատարում է մեներգեր Վիվալդիի «Տիգրան» օպերայից եւ այլ գործեր, իսկ երկրորդ մասում՝ հայկական միջնադարյան երգեր եւ Կոմիտասից: Վիվալդիի այդ անհայտ օպերայի մեներգերը՝ «Պատիր իմ կուրծքը», «Եթե թույլ տաս պատժել», ինչպես եւ Գրիզելդայի մեներգը համանուն օպերայից, մեծ ջերմությամբ են ընդունվում հանդիսականների կողմից, որոնց ճնշող մեծամասնությունը իտալացի երաժշտասերներ էին:

Իմանալով Մ. Սանոսյանից «Տիգրան» օպերայի մասին, ես խնդրեցի նրան անպայման գտնել նրա պարտիտուրան եւ լիբրետտոն: Երեւան վերադառնալուց հետո, 1988 թ. աշնանը, իմ առաջարկությամբ Սփյուռքահայության հետ մշակութային կապերի կոմիտեի նախագահ Կարեն Դալլաքյանը, նախապես իմանալով Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի մասնագետների կարծիքը, համերգների համար Երեւան հրավիրեց Մ. Սանոսյանին: Շուտով երգչուհին ժամանեց Երեւան: Ժամանակը, սակայն, ամենեւին համար չէր՝ միտինգներ էին, ցույցեր, հետո մտցվեց պարետային ժամ: Այդուհանդերձ, Մ. Սանոսյանը համերգներ տվեց, ելույթներ ունեցավ ռադիոյով ու հեռուստատեսությամբ: Վերադառնալիս նա կրկին խոստացավ որոնումներ կատարել եւ գտնել մեզ հետաքրքրող «Տիգրանի» նոտաները:

Երգչուհի Մարիցա Սանոսյանը ծագումով ռուսաստանցի է: Ծնվել է Դոնի Ռոստովից ոչ հեռու գտնվող Եյսկ քաղաքում: Հայրը մեծահարուստ վաճառական էր: Մարիցան երեք տարեկան էր, երբ ծնողները տեղափոխվեցին Իրան: Թեհրանում նա երաժշտական կրթություն ստացավ՝ ավարտեց այդ քաղաքի կոնսերվատորիան: Նա հրաշալի ձայն ուներ (լիրիկական սոպրանո) եւ կատարելագործվելու համար մեկնեց Իտալիա: Սովորեց Սիենա քաղաքի Քիջիանայի երաժշտական ակադեմիայում: Վերադառնալուց հետո շնորհալի երգչուհին հրավիրվեց Թեհրանի օպերային թատրոն, ուր նրան վստահեցին գլխավոր դերեր:

Իրանական հեղափոխությունից հետո, երբ արգելվեցին կանանց մենահամերգները, Մարիցան տեղափոխվեց Իտալիա եւ ապրում էր սկզբում Կոնելյանո քաղաքում, հետո՝ Հռոմում: Նա ձայնի մշակման դասեր էր տալիս երգիչներին եւ համերգներով հանդես գալիս Իտալիայի քաղաքներում ու արտասահմանում: Նա երգել է շուրջ 700 երգ՝ 10 լեզուներով: Երգել է նշանավոր Տիտո Գոբիի, Ալդո Պրոտտի եւ այլ երգիչների հետ: Եվ ահա երգչուհուն վիճակվեց «Տիգրան» օպերայի պարտիտուրաների հայտնաբերման գործը:

Առաջին հերթին նա որոնումներ է կատարում Վենետիկի դիմաց գտնվող Սան Ջորջո կղզու Ջորդանոյի հավաքածուի մեջ, որտեղ կենտրոնացված են Ա. Վիվալդիի ձեռագրերը: Նրան հաջողվում է ձեռք բերել օպերայի լիբրետտոն: Հետո նա մեկնում է Ֆլորենցիա, Միլան եւ Տորինո: 1989 թ. աշնանը Տորինո քաղաքի համալսարանի գրադարանի երաժշտական գրականության ձեռագրերի բաժնում նրան հաջողվում է գտնել «Տիգրանի» պարտիտուրան:

Պարզվում է, որ «Տիգրան» օպերան բաղկացած է եղել երեք գործողությունից: Այդպես էլ հեղինակը ներկայացրել է բեմադրման: Դա իրականացվելու էր Հռոմում կազմակերպվող հերթական մեծ տարահանդեսի ժամանակ: Հոգեւոր իշխանությունները չափազանց բծախնդրորեն էին վերաբերվում հոգեւորական հեղինակների ստեղծագործություններին: Օպերայի թեման սիրո մասին է եւ Ֆրանչեսկո Սիլվանի աբբահոր կարծիքով հոգեւոր դասին պատկանող Վիվալդիի համար (իսկ նա քահանա էր) պատշաճ չէր սիրո հարցերի շուրջ օպերա գրելը, ուստի կաթոլիկ հայրերը հանել են տալիս օպերայի առաջին եւ երրորդ գործողությունները եւ դրանց ստեղծման գործը հանձնարարում երկու հռոմեացի ոչ այնքան հայտնի կոմպոզիտորների: Բայց նրանց գրած երաժշտության պարտիտուրաները չեն պահպանվել, մնացել են միայն լիբրետտոն եւ երկրորդ գործողության նոտաները, որոնց հեղինակը Վիվալդին է:

Օպերան առաջին անգամ բեմադրվել է Հռոմում, 1724 թ. ձմռանը, մեծ տարահանդեսի ժամանակ: Բեմականացումն իրականացվել է Ֆեդերիկո Կապրանիկայի թատրոնում: 1724 թ. մարտի 3-ին մահանում է Հռոմի Իննոկենտիոս 13-րդ պապը: Հայտարարված սգի ժամանակ փակվում են բոլոր թատրոնները: Փակվում է նաեւ Ֆեդերիկոյի թատրոնն ու այլեւս չի բացվում: «Տիգրան» օպերան դրանից հետո բեմ չի հանվել: Այնուհետեւ Վիվալդին վերադարձել է Վենետիկ եւ շարունակել աշխատել որպես «Դե լա Պիետե» հիվանդանոցի համերգների մաեստրո: Հետո նա մեկնել է Վիեննա եւ դարձել պալատական երգահան: Մահացել ու թաղվել է Վիեննայում, 1741 թ.:

Իտալացի հայագետ, Պերուջայի համալսարանի դասախոս Ջուստո Տրայաննեսը իմ խնդրանքով լիբրետտոն թարգմանեց հայերեն, եւ ես հնարավորություն ստացա պատկերացում կազմելու օպերայի բովանդակության մասին: Լիբրետտոն հրատարակվել է Հռոմում, 1724 թ.: Տպագրված օրինակները վաճառքի են հանվել Հռոմի Պասքուինո փողոցում գտնվող Պիետրո Լեոնեի գրախանութում:

Վիվալդիի օպերայի հիմքում Տիգրան Մեծի եւ Պոնտոսի թագավոր Միհրդատ Եվպատորի դուստր՝ Կլեոպատրայի սիրո պատմությունն է: Հայտնի է, որ Տիգրանն ու Միհրդատը դաշնակիցներ էին եւ նրանց բարեկամությունն ամրապնդվել էր խնամիական կապերով (Տիգրանն իրոք ամուսնացել է Կլեոպատրայի հետ): Սկզբում նրանք համատեղ գրավեցին Կապադովկիան, հետո պայքարում էին Հռոմի դեմ: Բայց օպերայի մեջ Տիգրանը եւ Միհրդատը թշնամիներ են: Տիգրանը սիրահարված էր Միհրդատի դուստր Կլեոպատրային եւ նրա սերը շահելու համար ծպտված, Ֆրանկեսի անունով, մտնում է Միհրդատի բանակը: Նա հաղթանակներ է տանում Պոնտոսի թշնամիների դեմ, եւ Կլեոպատրան սիրում է նրան: Տիգրանին սիրահարված է լինում Սինոպի իշխան Օրոնտեսի քույր Ապամիան, իսկ վերջինիս հետ ամուսնանալու մեծ ձգտում ուներ Միհրդատ թագավորը: Օպերայի գործողություններն ընթանում են այս իրադարձությունների շրջանակում:

Ըստ լիբրետտոյի, «Տիգրան» օպերայի առաջին գործողությունն ունեցել է 13 պատկեր, երկրորդը՝ 14, իսկ երրորդը՝ 9: Պահպանվել են բոլոր դերակատարների անունները: Կանանց դերերը, ինչպես ընդունված էր այն ժամանակ, կատարել են տղամարդիկ:

Ինչպես երեւում է, «Տիգրանի» առաջին եւ միակ ներկայացումը շատ լավ էր կազմակերպված: Լիբրետտոն նախապես վաճառքի էր հանվել: Ներկայացմանը ներգրավված են եղել ոչ միայն երգիչներ տարբեր քաղաքներից, այլեւ բեմադրման գործի մասնագետներ:

«Տիգրանի» 2-րդ գործողության նոտաները եւ լիբրետտոն Մ. Սանոսյանը հանձնեց ինձ եւ մի քանի տարի դրանք պահում էի Մատենադարանում: Այդ ընթացքում Մ. Սանոսյանը, որպես իմ անձնական հյուր, մի քանի անգամ ժամանեց Երեւան: Միասին փորձում էինք կազմակերպել նրա համերգները լարային նվագախմբի նվագակցությամբ, որոնց ժամանակ պետք է կատարվեին նաեւ մեներգեր «Տիգրան» օպերայից: Անհաջող փորձերից հետո որոշեցինք օպերայի պահպանված մասը նվիրել Հայաստանի կառավարությանը: Նվերն ընդունվեց, բայց գործը տեղից չէր շարժվում: Հետո իմացանք, որ այն ուղարկվել է Ե. Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարան: Օպերան անպայման պետք է բեմ հանվեր: Նորից սկսեցի դիմումները: Այդ գործում մեծ աջակցություն ցույց տվեց երիտասարդ ռեժիսոր Մուշեղ Մինասյանը, որը «Ռուբիկոն +» ծրագրով կազմակերպեց իմ հեռուստաելույթը: Երեւանի Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի եւ բալետի պետական թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Գեղամ Գրիգորյանը եւ գլխավոր դիրիժոր Կարեն Դուրգարյանը որոշեցին իրականացնել օպերայի 2-րդ գործողության համերգային բեմադրությունը: Բայց դա հնարավոր դարձավ Հայաստանում քրիստոնեությունը որպես պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի տոնակատարության կառավարական հանձնաժողովի նախագահ Խոսրով Հարությունյանի հովանավորությամբ եւ նյութական աջակցությամբ:

Ա. Վիվալդիի «Տիգրան» օպերայի բեմադրությունը մշակութային կարեւոր իրադարձություն է մեր կյանքում: Բեմադրության լուրն, անկասկած, կտարածվի աշխարհով մեկ: «Տիգրանի» մեղեդիները կհնչեն աշխարհի շատ բեմերում եւ, բնականաբար, կմեծանա հետաքրքրությունը հայ ժողովրդի, նրա պետականության եւ ամենանշանավոր պետական գործչի՝ Մեծ Հայքի արքայից արքա Տիգրան Երկրորդի նկատմամբ:

ՎԱՐԴԱՆ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
Պատմական գիտությունների դոկտոր

Դահլիճից հանդիսատեսը չէր հեռանում

Այդպիսի հիանալի, առինքնող մշակութային մթնոլորտ էր տիրում 4-5 օր շարունակ, երբ Մոսկվայում անցկացվում էին հայկական մշակութային օրերը, որն, ի դեպ, առաջինն էր ԽՍՀՄ փլուզումից հետո: Նոյեմբերի 12-16-ը հնչել են հայ 40 կոմպոզիտորների ստեղծագործությունները (Արամ Խաչատրյանից մինչեւ Արա Գեւորգյան), ցուցադրվել կինո («Ուրախ ավտոբուսը»): Իսկ հայ պոեզիան, երեք սերունդների արվեստը, թանգարանային ցուցադրանքը հմայել-գերել են Մոսկվայի արվեստասեր հասարակայնությանը: Այս եւ այլ մանրամասներ, տպավորություններ, կարծիքներ հնչեցին երեկ ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարար Ռ. Շառոյանի հրավիրած ասուլիսում, որին մասնակցող մշակույթի հայ գործիչները ընդգծում էին հայ եւ ռուս մշակույթների ու ժողովուրդների հարատեւ բարեկամությունը: «Այս հիանալի սկիզբը հարկավոր է շարունակել եւ մշակութային օրերը դարձնել ամենամյա», նշեց Արաքս Դավթյանը: «Շատ արժանապատիվ ներկայացանք, նշեց Երվանդ Ղազանչյանը: Պայմանավորվածություններ ձեռք բերեցինք առաջիկայում երկխոսություն ունենալու»: Կինոռեժիսոր Ալբերտ Մկրտչյանը ուրախ էր, որ միջազգային 4 կինոփառատոների ներկայացված եւ մի շարք մրցանակների արժանացած իր «Ուրախ ավտոբուսը» հիացրեց Մոսկվային: Իսկ Ալեքսանդր Գրիգորյանն ասաց. «Այնքան էլ զարմանալի չէր, որ ռուսահայ համայնքն էր մեզ ջերմ ընդունում, բայց ինձ ավելի շատ զարմացրեց օտար՝ ռուս հանդիսատեսի անթաքույց սերը, կարոտը առ հայ մշակույթը»: Ամենագլխավորն այն է, որ մենք հանդես ենք եկել բարձրարժեք արվեստով, ինչպես ընդգծեց Լաերտ Մովսիսյանը, միջազգային բարձր որակի ու արժեքավոր մշակութային արժեքներով:

Կինոգետ Դավիթ Մուրադյանն էլ, խոսելով հայ-ռուս մշակութային դարավոր ու արդի առնչությունների մասին, ասաց. «Պատկերացնո՞ւմ եք, ինչ է նշանակում երեք ժամ շարունակ պոեզիա լսել»: Այդպես էին հայ պոեզիան ունկնդրել ռուսները: Նրա միտքը շարունակեց բանաստեղծ Հովիկ Հովեյանը: Խոսակցությունից-քննարկումից անմասն չմնացին նաեւ Նորայր Մեհրաբյանն ու Տիգրան Հեքեքյանը, որոնց ղեկավարած գեղարվեստական համույթների հրաշալի կատարումները նույնպես հիացրել էին բոլորին:

Առաջարկություն եղավ նորաստեղծ երկու մշակութային կենտրոնների (Երեւանում եւ Մոսկվայում) միջոցով եւ այլ ուղիներով ընդլայնել երկու ժողովուրդների մշակութային առնչությունները եւ Մոսկվայից բացի հանդես գալ ՌԴ այլ տարածքներում:

ԱՐԵՎԻԿ ՎԱՐՇԱՄՅԱՆ

«Վերածնունդ՝ մշակույթի միջոցով»

Յունեսկոն Միավորված ազգերի զարգացման ծրագրերի օժանդակությամբ եւ Հայաստանի կառավարության համագործակցությամբ նախատեսել է «Նվիրատուների կոնֆերանս», որը մասն է մի մեծ ծրագրի, որը նախատեսված է ուժեղացնել մշակութային արժեքների պահպանումն ու շահագործումը Հայաստանում: Երեկ կառավարության ընդունելությունների տանն իր աշխատանքները սկսեց «Վերածնունդ՝ մշակույթի միջոցով» նվիրատուների գիտաժողովը, որին Հայաստանը ներկայացրել էր մշակութային զարգացման 20 ծրագրեր (առաջին փուլին ներկայացված 200 ծրագրերից լավագույնները), դրանցից 13-ը ներկայացրել էր Հայաստանի հուշարձանների պահպանության վարչությունը, 4-ը՝ մշակույթի, երիտասարդության եւ սպորտի հարցերով նախարարությունը, 2-ը՝ արդյունաբերության նախարարության զբոսաշրջության վարչությունը, մնացյալները՝ հասարակական կազմակերպությունները:

Յունեսկոյի գլխավոր տնօրեն Կոյիչիրո Մացուուրայի բնորոշմամբ՝ Հայաստանը մի փոքրիկ երկիր է, գրավիչ իր հարուստ եւ հինավուրց մշակույթով: «Այս մշակույթը երկար ժամանակ ծառայում էր որպես ազգային առանձնահատկության զորավոր խորհրդանիշ, բայց այժմ պետք է խաղա նոր դեր արտաքին գործընկերների հետ զարգացող նոր կապերի եւ տնտեսության բարելավման գործում: Ես հույս ունեմ, որ բոլոր նրանք, ովքեր կարող են, կաջակցեն Հայաստանի վերածնմանը՝ որդեգրելով որեւէ նախագիծ, որը կօժանդակի այս հինավուրց մշակույթին, եւ միեւնույն ժամանակ, կստեղծի աշխատատեղեր ու կաջակցի տնտեսական վերածննդին»: Գիտաժողովի առաջին օրը պարզ դարձավ, որ նվիրատուների կողմից արդեն իսկ հավանության են արժանացել ներկայացված ծրագրերից 3-ը՝ դրանք են. «Զբոսաշրջիկության միջոցների իրականացում Մեղրիում եւ Շվանիձորում» (ծրագրի հեղինակներ՝ Դեյվիդ Միչելմոր՝ Անգլիա, աշխատախմբի ղեկավար Վահան Բաղդասարյան՝ Երեւանից, ծրագրի իրականացման արժեքը 437,136 ԱՄՆ դոլար, Յունեսկոյի աջակցության լրացուցիչ ծախսերը՝ 56,831 ԱՄՆ դոլար), «Նորավանք արգելոց թանգարանի տնտեսական վերականգնում եւ զբոսաշրջիկության միջոցների իրականացում Գնիշիկ գյուղում եւ Նորավանքի արգելոցում» (ծրագրի հեղինակ՝ Վահան Բաղդասարյան, ծրագրի իրականացման արժեքը՝ 390,000 ԱՄՆ դոլար, Յունեսկոյի աջակցությունը լրացուցիչ ծախսերի համար՝ 50,700 դոլար), «Մշակութային զարգացում Ոսկեվազում» (ծրագրի ղեկ.՝ Դեյվիդ Միչելմոր եւ Գագիկ Գյուրջյան, ծրագրի իրականացման արժեքը՝ 132,737 ԱՄՆ դոլար, Յունեսկոյի աջակցությունը լրացուցիչ ծախսերին՝ 17,256 ԱՄՆ դոլար):

Գիտաժողովում ընթերցվեց հանրապետության նախագահի գնահատական խոսքը, ներկաները լսեցին նաեւ հանրապետության վարչապետի եւ մշակույթի նախարարի ողջույնի խոսքերը:

Երեք օր տեւող գիտաժողովի ընթացքում մասնակիցները նաեւ կշրջեն Հայաստանի մարզերով՝ մոտիկից ծանոթանալու ներկայացված ծրագրերին: Գիտաժողովի ավարտին կգումարվի կլոր սեղան՝ առաջարկված ծրագրերի շուրջ:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Հայտարարություն

Նոյեմբերի 23-ին, ժամը 15-ին, ՀԳՄ մեծ դահլիճում տեղի կունենա արձակագիր եւ հրապարակախոս **Ռոբերտ Կարայանի** «Շեփորականչ ազգահավաքի» եւ «Փրկություն» գրքերի շնորհանդեսը:

Բանախոս՝ ՍԵՒԱԿ ԱՐԶՈՒՄԱՆՅԱՆ

Մարզական

Վարազդաս Ավետիսյանի ֆուտբոլային կենսագրությունում ընթացիկ մրցաշրջանում նշանակալի մի քանի իրադարձություններ տեղի ունեցան: Նախ նա թիմի կազմում անցկացրած խաղերի քանակով դարձավ «Փյունիկի» ռեկորդակիրը, ապա ընդգրկվեց Խորեն Հովհաննիսյանի անվան ռմբարկուների խորհրդանշական «100-ի ակումբում», առաջնության ավարտից 3 տուր առաջ «Փյունիկի» կազմում դարձավ ՀՀ քառակի չեմպիոն, իսկ հաջորդ տուրում՝ «Շիրակի» հետ հանդիպման ժամանակ, նշեց յուրօրինակ մի հոբելյան՝ անցկացնելով պաշտոնական մրցումներում իր 300-րդ խաղը:

Անհիմն վարկածների չեմ հավատում

Հարցազրույց Վարազդաս Ավետիսյանի հետ

– Վարազդաս, շնորհավորում եմ քառակի չեմպիոն դառնալու եւ պաշտոնական մրցումներում 300-րդ խաղն անցկացնելու կապակցությամբ: Տեղյա՞կ էիր այդ մասին:

– 300 խա՞ղ... Հաճելի անակնկալ մատուցեցիք, ինչպես այն ժամանակ, երբ տեղեկացրիք խփածս 100-րդ գոլի մասին: 300 խաղը ֆուտբոլում քիչ չէ, այն կարծես յուրօրինակ սահմանագիծ լինի, զգում ես, որ հետեւում ֆուտբոլային մեծ կյանք է մնացել:

– Իրոք ֆուտբոլային երկար ճանապարհ ես անցել: Դու այն եզակի ֆուտբոլիստներից ես, ովքեր «Արարատի» կազմում մասնակցել են ԽՍՀՄ առաջնությանը: Ինչպե՞ս հայտնվեցիր «Արարատում»:

– 1989 թ. ինձ Մալաթիայի [illegible]ոլի դպրոցից «Արարատի» փոխա[illegible]ների կազմում ընդգրկեց Արկադի Անդրեասյանը: Հետո Հայաստանի պատանեկան հավաքականի կազմում մեկնեցի մրցումների, իսկ երբ վերադարձա, «Արարատի» մարզչական կազմն ամբողջությամբ փոխվել էր. ինձ կրկին մարզադպրոց վերադարձրին: Սակայն 1990 թ. սկզբին արդեն Արմեն Սարգսյանը հրավիրեց «Արարատ»: Հիմնական կազմում առաջին իսկ խաղում՝ Դուշանբեում գոլ խփեցի: Այդ խաղում «Արարատը» հանդես եկավ երիտասարդական կազմով եւ պարտվեց 2-3 հաշվով: Տարիներ անց միայն իմացա, որ պայմանավորված խաղ է եղել: Երկրորդ խաղն անցկացրի վերջին տուրում, փոխարինման դուրս գալով Կիեւի «Դինամոյի» հետ խաղում: Հաջորդ տարի արդեն [illegible] խաղ անցկացրեցի, Մոսկվայում ԲԿՄԱ-ի դարպասն էլ գոլ խփեցի: Իսկ երբ 1992 թ. կազմավորվեց «Հոմենմենը» (ներկայիս «Փյունիկը»), տեղափոխվեցի ՀՄԸՄ, որն ինձ համար հարազատ կոլեկտիվ, երկրորդ ընտանիք է դարձել: Երջանիկ եմ, որ «Փյունիկը» վերածնվեց, ինչի համար պարտական ենք ֆուտբոլի մեծ երախտավոր, մեր հովանավոր եւ ակումբի հիմնադիր Ռուբեն Հայրապետյանին:

– Նոր կազմավորված թիմն առաջին իսկ տարում նվաճեց չեմպիոնի կոչումը: Ո՞րն է հաջողության գրավականը:

– Երբ թիմը դեռեւս կազմավորման փուլում էր, հնաբնակներս՝ ես, Վարդան Մինասյանն ու Արթուր Սկրտչյանը, հանդիպեցինք Ռուբեն Հայրապետյանի հետ: Ընտրվեց ֆուտբոլիստների հավաքագրման հետեւյալ սկզբունքը. տղաները ոչ միայն պետք է լավ ֆուտբոլ խաղալ իմանան, այլեւ առաջին հերթին լավ անձնավորություն լինեն, ցավեն թիմի համար, ակումբի շահերն առաջնային համարեն: Տղաների նվիրվածությունը, թիմում տիրող ջերմ մթնոլորտը, ակումբի ղեկավարության ներդրած ջանքերը նպաստեցին մարտունակ կոլեկտիվի ձեւավորմանը: Դրան գումարած մարզչական կազմի բեղմնավոր աշխատանքը, ֆուտբոլիստների վարպետությունը, այս ամենը դարձան հաջողության հասնելու երաշխիքներ: Ուզում եմ հատկապես նշել գլխավոր մարզիչ Սամվել Դարբինյանի մեծ դերը թիմի հաջողությունում: Հմուտ ու բանիմաց մարզիչը նաեւ լավ հոգեբան է, որին սիրում եւ հարգում են կոլեկտիվում:

– «Շիրակի» հետ խաղում դուք առաջին անգամ խաղադաշտ դուրս եկաք որպես նորընծա չեմպիոններ: Դժվար չէ՞ր լուրջ պայքարի տրամադրվել:

– Չեմպիոնի կոչմանն արժանանալուց հետո, բնական է, լիցքաթափվում ես, ինչ-որ տեղ թուլանում: Սակայն «Շիրակի» հետ լրջորեն մրցակցելու առիթ կար. չէ՞ որ շիրակցիները միակն էին, որ հաղթել էին մեզ, ուստի մենք ռեւանշի էինք ձգտում: Այլ բան է, որ մենք այդ օրը չցուցադրեցինք այն խաղը, ինչին ընդունակ էինք, չկարողացանք օգտագործել նպաստավոր պահերը եւ այդպես էլ այս մրցաշրջանում «Շիրակի» դարպասը չգրավեցինք:

– Ներկայումս թիմում մի խումբ լեգեոներներ են հանդես գալիս: Դժվար չէ՞ նրանց հետ խաղադաշտում հաղորդակցվելն, ընդհանուր լեզու գտնելը:

– Նրանցից ոմանք անգլերեն են խոսում, ոմանք ռուսերեն, այնպես որ խաղադաշտից դուրս միմյանց հասկանում ենք: Իսկ դաշտում մեկ միասնական ֆուտբոլային լեզուն է գործում: Բոլորին էլ թիմում լավ ենք ընդունել: Պրոֆեսիոնալ մոտեցում է դրսեւորվում. լեգեոներ ես, թե տեղի ֆուտբոլիստ, խաղում է ուժեղը: Իմ կարծիքով, եթե լեգեոները մեկ գլխով բարձր չէ տեղացի ֆուտբոլիստից, ապա ավելի լավ է մեր ֆուտբոլիստները խաղան:

– Լեգեոներների ընդգրկումով թիմում, անկասկած, սրվել է մրցակցությունը: Չե՞ս վախենում մրցակցությունից:

– Վախենալու հարկ չկա: Դա նորմալ երեւույթ է, ինչը դրականորեն է ազդում բոլորիս վրա, ստիպում է յուրաքանչյուրին ավելի զգաստ լինել, քրտնաջան մարզվել հիմնական կազմում տեղ ունենալու համար: Սա վերաբերում է եւ մեզ, եւ լեգեոներներին: Նրանք էլ խաղով պետք է ապացուցեն, որ իրոք ուժեղ են: Չեմ գտնում, թե մեր տղաներն ինչ-որ բանով զիջում են նրանց:

– Իսկ ինչո՞վ է պայմանավորված, որ վերջին հանդիպումներում դու մշտապես փոխարինման ես դուրս գալիս:

– Սկզբում առաջին երկու հանդիպումներում, վնասվածք ունեի, աստիճանաբար կրկին լավ մարզավիճակ ձեռք բերեցի: Սակայն ընդունված կարգ է՝ հաղթական կազմը չեն փոփոխում: Այսպես հայտնվեցի պահեստայինների նստարանին: Բացի այդ էլ թիմը չեմպիոն է դարձել, նոր լեգեոներներ են եկել, հարկ է նրանց էլ փորձարկել, որպեսզի որոշեն նրանց հետագա ճակատագիրը: Իմ կարծիքով, լեգեոներներից լավագույնը Դիավարան է:

– Ի՞նչ կարծիքի ես առաջնությունը 12 թիմով անցկացնելու նպատակահարմարության մասին:

– Ճիշտ է, առաջին շրջանում թիմերի խաղամակարդակների տարբերությունը զգալի էր, սակայն երկրորդ շրջանում ետնապահները հավաքվեցին եւ սկսեցին լավ խաղ ցուցադրել: Տեսեք, «Լեռնագործը» հաղթեց «Բանանցին» եւ «Արարատին», «Կոտայքը» սկսել է հետաքրքիր ֆուտբոլ ցուցադրել: Երեւի ժամանակ է պետք մրցակցային փորձ ձեռք բերելու համար: Իմ համոզմամբ, թույլ ելույթների գլխավոր պատճառը ֆինանսական եւ կազմակերպչական հարցերն են: Եթե առաջատար ակումբների օրինակով մյուս թիմերում էլ բարվոք պայմաններ ստեղծվեն, արդյունքն անհամեմատ բարձր կլինի:

– Խաղացանկի քմահաճույքով ստացվել է այնպես, որ արծաթե եւ բրոնզե մեդալների բաշխումն էապես կախված է հավակնորդների՝ «Փյունիկի» հետ խաղերի արդյունքից: Սա լրացուցիչ հոգեբանական բեռ չէ՞ ձեզ համար:

– Կարծում եմ, մեր համար միեւնույն է, թե ո՞ր թիմերը մրցանակակիր կդառնան: Իհարկե, ավելի լավ կլիներ, որ այդ հարցը վճռվեր հենց հավակնորդների միջեւ անցկացվող մրցախաղերում: Սակայն, ինչ արած, խաղացանկով այսպիսի իրավիճակ է ստեղծվել:

– Իսկ դա զանազան կասկածների տեղիք է տալիս: Մասնավորապես կարծիք կա, թե «Փյունիկը» հարկ եղած դեպքում 3 միավորը կզիջի «Զվարթնոցին»:

– Նման խոսակցություններ մեզ էլ են հասնում: Առաջնության շեմին էլ զանազան վարկածներ էին տարածվել, թե իբր մեկնարկում «Բանանցը» պարտվելու է «Սպարտակին»: Սակայն խաղն ավարտվեց ոչ-ոքի եւ ինչպես այժմ է պարզվում, կորցրած 2 միավորը թիմի համար շատ թանկ կարող է նստել: Կամ մեկ ուրիշ վարկած. «Արարատի» որոշ ֆուտբոլիստներ մեզ հետ առաջին շրջանի խաղում պարտվելու մտադրությամբ էին դաշտ դուրս եկել: Շատերն են դիտել խաղը, տեսել են, թե ինչպիսի՞ գոլեր են խփվել: Այնպես որ, նման վարկածներն անհիմն են, չեմ ուզում դրանց հավատալ: Որպես պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլիստ ես խաղադաշտ եմ մտնելու պայքարելու համար:

– Ֆուտբոլային երկար ճանապարհ ես կտրել-անցել: Դեռ որքա՞ն էլ կա անցնելու:

– Եթե «Փյունիկը» նորից չվերակազմավորվեր, գուցե հրաժեշտ տայի ֆուտբոլին: «Փյունիկում» ես կրկին վերագտա խաղս, կրկին սիրահարվեցի ֆուտբոլին: Իհարկե, կցանկանայի որքան հնարավոր է երկար խաղալ, ինչն առաջին հերթին կախված է թիմի հաջողություններից: Եթե «Փյունիկում» ամեն ինչ հաջող ընթանա, դեռեւս մի քանի տարի էլ հաճույքով կխաղամ:

300 խաղ պաշտոնական մրցումներում

«Շիրակի» հետ խաղում «Փյունիկի» հարձակվող Վարազդաս Ավետիսյանը յուրօրինակ հոբելյան նշեց՝ անցկացնելով պաշտոնական մրցումներում իր 300-րդ հանդիպումը: Հաշվի են առնվում ՀՀ առաջնություններում, գավաթի, սուպերգավաթի, եվրագավաթների մրցաշարերում, ՀՀ ազգային հավաքականում անցկացված խաղերը: «Փյունիկի» ֆուտբոլիստը դարձավ «300-ի ակումբի» երկրորդ անդամը: Իսկ առաջինը 300 խաղի սահմանագիծը հատել է Գյումրիի «Շիրակի» նախկին ֆուտբոլիստ Արթուր Պետրոսյանը՝ հոբելյանական հանդիպումն անցկացնելով անցյալ տարվա հունիսի 29-ին:

«Միկայի» հետ կայացած խաղում: Ակումբի շեմին է գտնվում շիրակցի Հովհաննես Թահմազյանը (299 խաղ): Մյուս թեկնածուներն ակումբի շարքերը կհամալրեն հաջորդ մրցաշրջանում:

Ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում «300-ի ակումբի» անդամների եւ թեկնածուների ցուցանիշները.

Ակումբի անդամները	Ա	Գ	Ս	Ե	Հ	Ընդ.
1. Արթուր Պետրոսյան	214	45	2	8	56	325
2. Վարազդաս Ավետիսյան	217	51	2	8	22	300
Թեկնածուները						
1. Հովհաննես Թահմազյան	232	47	2	12	6	299
2. Սամվել Նիկոլյան	320	56	3	9	1	289
3. Հարություն Աբրահամյան	200	34	1	19	26	280
4. Գագիկ Մարգարյան	215	47	2	11	-	275
5. Հովակիմ Հովակիմյան	228	33	1	11	-	273
6. Տիգրան Ծաղեյան	207	42	1	10	13	273
7. Գրիգորի Մկրտչյան	230	37	-	5	-	272

ՖՈՒՏԲՈԼ

Հաղթեց «Կոտայքը»

Երեկ Աբովյանում կայացավ 19-րդ տուրից հետաձգված «Կոտայք»-«Լեռնագործ» հանդիպումը: Տիգրան Դավթյանի եւ Լեւոն Փաչաջյանի (11 մ-ից) խփած գնդակները հաղթանակ բերեցին «Կոտայքին»: Առաջնության վերջնագծում վստահ ելույթներով աչքի ընկնող «Կոտայքը» 3-րդ հաղթանակը տոնելով, վաստակեց 12 միավոր եւ շրջանցելով «Ղարաբաղին», զբաղեցրեց 10-րդ տեղը:

Առաջնության նախավերջին տուրը կկայանա նոյեմբերի 24-ին:

ՀԱՇՎԱՐԿ

Լենոքս Լյուիսը բրիտանացի ամենահարուստ մարզիկն է

«The Sunday Times» թերթը հրապարակել է բրիտանացի ամենահարուստ մարզիկների ցանկը: Այն գլխավորում է պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի աշխարհի նախկին չեմպիոն, ծանրքաշային Լենոքս Լյուիսը: Չնայած այս տարվա ապրիլին նա Լաս Վեգասում բռնցքամարտի միջազգային խորհրդի (WBC) եւ բռնցքամարտի միջազգային ֆեդերացիայի (IBF) վարկածներով աշխարհի չեմպիոնի կոչման համար մենամարտում զիջել էր ամերիկացի Հասիմ Ռահմանին, սակայն վերջին 12 ամսվա ընթացքում նա վաստակել է 16 մլն ֆունտ ստեռլինգ:

Ցուցակում 2-րդը ֆուտբոլի Անգլիայի հավաքականի ավագ Դեւիդ Բեքհեմն է, որի վաստակած գումարը կազմում է 6,5 մլն ֆունտ: Ամենահարուստ մարզիկների ցուցակում ընդգրկված են եւս երկու անգլիացի ֆուտբոլիստներ՝ Ալան Շիրերը (5-րդ տեղ) եւ Մայքլ Օուենը (7-րդ տեղ):

3-րդ հորիզոնականը զբաղեցնում է «Ֆորմուլա-1» դասի ավտոմրցավազքի մասնակից Էդդի Իրվայնը (6 մլն ֆունտ): Լավագույն տասնյակում տեղ է գրավել եւս մեկ ավտոմրցարշավորդ՝ Դեւիդ Կուլտհարդը: Ցուցակում ընդգրկվել է նաեւ գոլֆիստ Դարրեն Կլարկը:

ՕԼԻՄՊԻԱԴԱ-2004

Աթենքում օլիմպիադայի անցկացումը վտանգված է

Ինչպես հայտնի է, 2004 թ. ամառային օլիմպիական խաղերն անցկացվելու են Աթենքում: ՄՕԿ-ը հանդես է եկել հատուկ հայտարարությամբ, որում նշվում է, որ օլիմպիական խաղերի անցկացումն Աթենքում վտանգված է: ՄՕԿ-ի կոորդինացիոն կոմիտեի նախագահ Դենիս Օսվալդն իր անհանգստությունն է հայտնել խաղերի նախապատրաստական աշխատանքների ներկա ընթացքից: Գլխավոր մտահոգիչ հիմնախնդիրն այն է, որ մինչ օրս օլիմպիական ավանի օբյեկտների ընդամենը 3 տոկոսն է կառուցվել: Բացի այդ, դեռեւս չի սկսվել մի քանի կարեւոր մարզակառույցների շինարարությունը: Չկա հստակ ծրագիր օլիմպիական խաղերը լուսաբանող լրագրողների եւ պաշտոնական անձանց տեղավորելու հարցում: Հյուրանոցներում համարները դեռեւս պատրաստ չեն ընդունելու հյուրերին, դրանց քանակը բավարար չէ մասնակից երկրների պաշտոնական պատվիրակություններին տեղավորելու համար: Բացի այդ, դեռեւս մշակված չեն տոմսերի վաճառքի իրականացման ձեւերը: Կան նաեւ այլ հիմնախնդիրներ՝ կապված ինֆրաստրուկտուրայի եւ խաղերի հեռուստահեռարձակման հետ:

2004 թ. օլիմպիական խաղերի կազմկոմիտեին բավարար չափով չեն աջակցում օգնականները: Նրանց թիվը պետք է լինի 65 հազար, սակայն առ այսօր աշխատում են միայն 22 հազարը: Այս ամենը խիստ մտահոգության տեղիք է տվել:

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ

Հայաստանից չորս ըմբիշ

Սոֆիայում կայանալիք ազատ ոճի ըմբշամարտի աշխարհի առաջնությանը Հայաստանից կմասնակցի չորս ըմբիշ: Հավաքականի գլխավոր մարզիչ Հրանտ Ենոքյանի գլխավորությամբ մրցագորգ դուրս կգան Մարտին Բերբերյանը (58 կգ), Արշակ Հայրապետյանը (63 կգ), Գարսեւան Վարդանյանը (76 կգ), Մամեդ Աղաեւը (85 կգ):

Բաժինը վարում է
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Իֆթար Սպիտակ տանը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշը Սպիտակ տանը ռամադանի ընթրիքի է հրավիրել մահմեդական երկրների մոտ 50 դեսպանների։ Մուսուլմանական ռամադան սուրբ ամսվա ընթացքում մահմեդականները ցերեկը չեն ուտում, բայց ոչ մահմեդականը կարող է նրանց հյուրասիրել, այսինքն՝ նրանց հրավիրել իֆթարի։ Սպիտակ տանը նման բան երբեք չի եղել. ԱՄՆ բարձրաստիճան պաշտոնյաները մահմեդական դեսպաններին իֆթարի են հրավիրում միայն պետդեպարտամենտում՝ ԱԳՆ-ում։

25 միլիոն նրան, ով բեն Լադենին դուրս կքշի քարանձավներից

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ 25 միլիոն դոլար են խոստանում ամերիկյան իշխանությունները աֆղանցիներին, եթե նրանց հաջողվի ստիպել միջազգային ահաբեկիչ Ուսամա բեն Լադենին եւ «Ալ Ղաիդայի» ահաբեկիչներին դուրս գալ ապաստարաններից։ Այս մասին CNN հեռուստաընկերությանը հայտնել է ԱՄՆ պաշտպանության նախարար Դոնալդ Ռամսֆելդը։

Ռամսֆելդը հավաստում է, որ ԱՄՆ իշխանությունների հայտարարած պարգեւը կստիպի աֆղաններին սանրել քարանձավները՝ որոնելով այնտեղ թաքնվող ահաբեկիչներին։ Այս պարգեւի մասին աֆղաններին հաղորդում են թռուցիկների օգնությամբ, որ նետվում են ամերիկյան ինքնաթիռներից։ Ըստ նրա, հիմա պարգեւի մասին հայտարարություններով թռուցիկները Աֆղանստանում թափվում են «ինչպես ձյունը դեկտեմբերին Չիկագոյում»։

Նախարարը լրագրողներին չի հայտնել, թե այդ որոնումներին կմասնակցե՞ն արդյոք ամերիկյան հատուկ ջոկատայինները։ Իսկ ինչ վերաբերում է քարանձավները օդից ոչնչացնելու փորձերին, ապա ամերիկյան ռմբակոծիչները շարունակելու են ռմբակոծել Աֆղանստանի այդ շրջանը, հավաստիացրել է Ռամսֆելդը։

Իսրայելական տանկեր փախստականների ճամբարում

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Անցած գիշեր իսրայելական բանակային ստորաբաժանումները տանկերի պաշտպանությամբ կրկին մտել են Ռաֆիյահայի փախստականների ճամբար Գազայի հատվածում, եգիպտոսի սահմանի մոտ։ Այս մասին հաղորդում է «Նովոստի» գործակալությունը։ Օպերացիայի արդյունքում ավերվել են մի քանի շենքեր, որոնք, իսրայելցիների պնդմամբ, պաղեստինցիների կողմից օգտագործվում էին իսրայելական բանակի բլոկպոստերի գնդակոծման համար։ Սկսված փոխհրաձգության ժամանակ վիրավորվել է մի պաղեստինցի։

Թուրքիան պարտքեր է կուտակում

ՕՏՏԱՎԱ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Թուրքիայի տնտեսության գծով պետնախարար Քեմալ Դերվիշը հայտարարել է, որ Միջազգային արժութային հիմնադրամը Թուրքիային կհատկացնի լրացուցիչ վարկ 10 մլրդ դոլարի չափով։ Դերվիշն այս օրերին գտնվում է Կանադայի մայրաքաղաք Օտտավայում, ուր ընթանում է ՄԱՀ-ի եւ Համաշխարհային բանկի ներկայացուցիչների հանդիպումը։ Ըստ թուրքական մամուլի, Անկարան ներկայումս Միջազգային արժութային հիմնադրամին ամենամեծ պարտք ունեցող երկրներից է։

Գտնվել է

«Յուգնաս» Ա/Ա ձեռնարկության կլոր կնիքը։

Ուրարտու թերթի N38 2-8 հուլիսի, 2001 թ. հայտարարությունը կնիքի կորստի մասին համարել անվավեր։

«Հայաստանի հաշվապահների եւ աուդիտորների ասոցիացիա» (ՀՀԱԱ) հասարակական կազմակերպությունը հայտարարում է ընդունելություն ՀՀԱԱ որակավորման եւ ACCA միջազգային որակավորման հաշվապահական ծրագրերի դասընթացներին։

ACCA միջազգային որակավորման ծրագրի դիմորդները կգրանցվեն Մեծ Բրիտանիայում գտնվող ACCA կազմակերպության կողմից որպես ուսանող, կմասնակցեն ՀՀԱԱ-ի կազմակերպած դասընթացներին եւ յուրաքանչյուր տարվա հունիս եւ դեկտեմբեր ամիսներին կմասնակցեն Երեւանում անցկացվող ACCA-ի կազմակերպած քննություններին։ Քննությունները հաջողությամբ հանձնած ուսանողներին ACCA-ի կողմից շնորհվում է որակավորված հաշվապահի կոչում, որը ճանաչված է աշխարհի մոտ 150 երկրներում։ ACCA միջազգային որակավորման հաշվապահական դասընթացները եւ քննություններն անցկացվում են անգլերեն լեզվով։

ՀՀԱԱ որակավորման ծրագրի դիմորդները կգրանցվեն ՀՀԱԱ-ում, կմասնակցեն ՀՀԱԱ-ի կազմակերպած դասընթացներին եւ յուրաքանչյուր տարվա հունիս եւ դեկտեմբեր ամիսներին կմասնակցեն ՀՀԱԱ-ի կողմից Երեւանում կազմակերպվող քննություններին։ Քննությունները հաջողությամբ հանձնելու դեպքում ուսանողներին ՀՀԱԱ-ի կողմից փուլ առ փուլ տրվում է տարբեր աստիճանների հաշվապահական որակավորում։ ՀՀԱԱ որակավորման դասընթացները կազմակերպվում են՝ հիմք ընդունելով ACCA միջազգային որակավորման ծրագիրը։ Դասընթացները եւ քննությունները անցկացվում են հայերեն։

Նշված ծրագրերին դիմող մասնակիցներին մրցութային կարգով կտրվի կրթաթոշակ։ Կրթաթոշակը կարող է կազմել քննությունների, դասընթացների եւ դասագրքերի արժեքի զգալի մասը։

ACCA միջազգային որակավորման եւ ՀՀԱԱ որակավորման դասընթացներին կարելի է գրանցվել մինչեւ 2001 թ. դեկտեմբերի 15-ը։

Ծրագրերի մասին մանրամասն տեղեկություններ ստանալու համար դիմել ՀՀԱԱ-ի կենտրոնական գրասենյակ։

ACCA միջազգային որակավորման ծրագրի համար՝ Քրիստինե Ալեքսանյանին

ՀՀԱԱ որակավորման ծրագրի համար՝ Կարեն Ներսեսյանին

Մեր հասցեն՝ ք. Երեւան, Կարապետ Ուլնեցու 31, V հարկ։

Հեռ. 24-91-78, 54-16-65, 24-93-09, 24-93-19։

Էլ. փոստ՝ aaaa@arminco.com

For Your Internal News of Armenia Log on to
www.azg.am
In English, Russian, Armenian and Turkish

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Արմենտելը» հայտարարում է հեռահաղորդակցության ցանցի սինքրոնացման (կայունացման) համակարգի մատակարարման մրցույթ։

Մրցույթի անցկացման պայմանները եւ համակարգի տեխնիկական նկարագիրը շահագրգիռ կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետեւյալ հասցեով՝ «Արմենտել» ՀՉ, Ահարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66։

Առաջարկի հետ միասին մասնակիցները պետք է ներկայացնեն բանկի թողարկած երաշխավորագիր (մասնակցության համար) 1500 ԱՄՆ դոլար գումարի չափով։ Մասնակցության երաշխավորագրի մանրամասները նշված են մրցույթի հրավերի համապատասխան կետում։

Առաջարկները պետք է ներկայացվեն վերոհիշյալ հասցեով մինչեւ 2001 թ. դեկտեմբերի 6-ը, ժամը 12:00-ը։

ՀԱՄԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Արժեթղթերի գնման/վաճառքի համար դիմել Հայաստանի Ֆոնդային Բորսայի անդամ բրոքերային ընկերություններին

Ադինբրոկ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 28/20
Հեռ.՝ 542674

Արմենբրոկ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Հանրապետության 5բ
Հեռ.՝ 528986

Ալինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ռոստոմյան 21, բն. 41
Հեռ.՝ 454112, (09) 429412

Ապեքս ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ե. Քոչար 21/1, բն. 37
Հեռ.՝ 571218

Արժեթղթեր Կենտրոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հանրապետության 5բ
Հեռ.՝ 525801, 581578

Աերոքոմ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Կոմիտաս 22/50
Հեռ.՝ 222725, 278469

Ալեքսանյան Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Գ. Լուսավորչի 45ա
Հեռ.՝ (051) 40297

Ակս Եղունձի ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Տիգրան Մեծի 71/27
Հեռ.՝ (051) 22422

Ակի Բրոկ Պիլ Տրաստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հալաբյան 47, բն. 31
Հեռ.՝ 348837

Գոլդ-Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Գ. Լուսավորչի 15/1
Հեռ.՝ 525822

Երեւան-Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 2/8
Հեռ.՝ 524357, 151820

Էդեն-Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Նալբանդյան 50, բն. 26
Հեռ.՝ 528232, 540914

Ինվեստինֆո ՓԲԸ
ք. Երեւան, Չաքյան 8, բն. 30բ
Հեռ.՝ 567767, 582478, 562404

Կապիտալ Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ագաթանգեղոսի 7
Հեռ.՝ 569680, 526417

Կապիտալ Մենեջմենթ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 2/8
Հեռ.՝ 560138

Կապիտալ Տրաստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Գ. Լուսավորչի 15/1
Հեռ.՝ 580745

Մ.Գ.Ա. ՍՊԸ
ք. Գյումրի, Աբովյան 242-1
Հեռ.՝ (041) 22184, (051) 23109

Նոր-Վաս-Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Գյումրի, Աբովյան 247
Հեռ.՝ (041) 30868

Պրիվատ Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Նալբանդյան 50/ 26
Հեռ.՝ 521812, 521051, 528778

Սարբոլ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Գայի 24
Հեռ.՝ 630480, 542547

Վիններ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 24, բն. 5
Հեռ.՝ 531805

Տիտան ՍՊԸ
ք. Երեւան, Պռոշյան 2
Հեռ.՝ 545477, 545407

Օրիգինալ Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Վարդանանց 5ա
Հեռ.՝ (09) 420449

Armex
Հայաստանի Ֆոնդային Բորսա
Armenian Stock Exchange

ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՆԱՆՇՈՒՄ

2001 թ. նոյեմբերի 20-ի առեւտրային նստաշրջան

Թողարկող Issuer	Հապ. ABBR	Ցուցակ Listed	Գնում* Bid			Վաճառք* Ask			Կատարված գործարքներ Transactions				
			Լավագույն գին Best price	Միջ. կշռ. գին Avg. price	Քանակ Total qnt.	Լավագույն գին Best price	Միջ. կշռ. գին Avg. price	Քանակ Total qnt.	Նվազ. գին Day low	Առավ. գին Day high	Միջ. կշռ. գին Avg. price	Փոփ.% Avg%	Ծավալ (հազ. դրամ) Volume
ԱՐԱԳԱԾ ԲԱՄԲԱԿԱԳՈՐԾ. ԱՄ	AGBM	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՅՐՈՒՄԻ ՊԱՀԱԾՈՆԵՐԻ ԳՆ	APAH	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՊԱՄԵԿՈՒՍԻՉ	APAK	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՐԴՎԻՆ ԷԼ.ՄԵԽ.ԳՆ (ՎԱՆԱՁՈՐ)	ARDV	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ	ARSL	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՐՏԵՔՍ	ARTX	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՐՓԱ-ՍԵՎԱՆ	ASEV	B	1,000.0	1,000.0	1	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՍՏԵՂԼՈՒՄԱՆ (ԱՐԹԻԿ)	ASTM	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՎՏՈԱԳՐԵԳԱՏՆԵՐԻ ԳՆ	AVAG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՎԻԱՀԱՄԱԼԻՐ	AVHM	B	90.0	90.0	80	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՎՏՈԲԵՌՆԻՉ	AVTB	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՎՏՈՄԱՏԻԿԱ ԳՆ	AVTM	B	300.0	300.0	1	-	-	-	-	-	-	-	-
ԻՋԵՎԱՆԻ ԲԵՆՏՈՆԻՏ Կ/Տ	BENT	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԲՋԵՄ-ՊԼԱԶՄԱ	BHSP	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՉԱՐԵՆՑ. ԳՈՐԾԻՔԱՇԻՆ. ԳՆ	CHGG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԿԱՊԻՏԱԼ ՄԵՆԵՋՄԵՆԹ	CPMT	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԱՐՏ. ՏՐ. Մ/Կ	DAJK	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԴԱՍՏԱԿԵՐՏԻ ԲՈՒԺՏԵԽ. ԳՆ	DBJG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԱՌՈՂՋ. ՀԼ	DJAH	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՁՈՒԼԱԿԵՆՏՐՈՆ	DZKT	B	400.0	400.0	10	-	-	-	-	-	-	-	-
ԷԼԵԿՏՐԱՃԵԳՐԻՏՍԱՐՔ	ECHS	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՍԱՐՔԱՇԻՆ. ԳՆ	ECSG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ԷԼԵԿՏՐԱՃԱՐԺԻՉՆԵՐԻ ԳՆ	EELJ	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐՖՐԵԶ	EFRZ	B	1,400.0	1,400.0	3	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ՀԻԴՐՈՀԱՂՈՐԴԱԿ ԳՆ	EHHG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՆ	EJWG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐԿԱԹԲԵՏՈՆ-7	EKB7	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ ՔԻՄԻԱՅԻ ԳՆ	EKOG	B	400.0	400.0	100	900.0	900.0	33	-	-	-	-	-
ԷԼԵԿՏՐԱԱՊԱՐԱՏ	ELAP	B	470.0	470.0	10	-	-	-	-	-	-	-	-
ԷԼԵԿՏՐԱՄՈՆՏԱԺ	ELMJ	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ԼՈՒՍԱՏԵԽՆԻԿ	ELUS	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՂՎԱՐԴԻ ՄԱՐԶԱԿՈՃԻԿՆԵՐԻ Ֆ/Ա	EMKFCO	B	500.0	500.0	100	-	-	-	-	-	-	-	-
ԷԼԵԿՏՐԱՄԵՔԵՆԱ	EMQR	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՀԱՄ	EMTA	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՊԼԱՍՏՄԱՍ. ԳՆ	EPLG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐԱԶ	ERAZ	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ԺԱՄԱՑՈՒՅՑԻ ԳՆ	ERJG	B	1,350.0	1,350.0	20	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐԿԱԹԲԵՏՈՆ	ERKB	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ՇԱՄՊԱՅՆ ԳԻՆԻՆԵՐԻ ԳՆ	ESHG	B	450.0	450.0	129	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱԼԱՀԻՏ ԾԵՆ. ԳՆ (ԵՐԵՎԱՆ)	ETCG	B	1,000.0	1,000.0	5	-	-	-	-	-	-	-	-
ՎԱՆ ԱՖ (ԵՐԵՎԱՆ)	EVAF	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՆ - 1	EVGI	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՄՆԻՎ	GANV	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԳՈՐԻՍԻ ԳԱՄՄԱ	GGAM	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԳԵՂԱՄԱ	GGMA	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԳՅՈՒՄՐԻԻ ՄՍԻ ՊԱՀԱԾՈՆԵՐԻ Կ/Տ	GMPG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՀԱՅԱԳՐՈԲԱՆԿ	HAGB	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՀԱՇՎԻՉ	HASH	B	100.0	100.0	4,180	-	-	-	-	-	-	-	-
ՀԱՏԻՍ	HATC	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՀԱՅԾԽԱԽՈՏ	HATS	B	1,800.0	1,539.1	46	2,500.0	2,500.0	54	-	-	-	-	-
Հ.ԷՂ.ՀԱՅԱՍ ԳՐՈՒՊ	HEHG	B	450.0	450.0	10	-	-	-	-	-	-	-	-
ՀԱՅԿԱԲԵԼ	HKBL	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՀԱՅՔԻՄՄԵՔԵՆԱ	HOMQ	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՀԱՅՔ.ՇԻՆԱՆՅՈՒԹ	HSHN	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՋԵՐՄՈՒԿ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՐԻ ԳՆ	JHJG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԿԱՇԻ	KASH	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԿԱՄՈՒՐՋՇԻՆ	KMSH	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԿԱՆԱԿԱ	KNKA	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՌԵԼԵ ԳՆ (ԿԱՊԱՆԻ)	KREL	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՄԱՔՈՒՐ ԵՐԿԱԹԻ ԳՆ	MQER	B	2,220.0	2,220.0	5	-	-	-	-	-	-	-	-
ՄԱՐՏՈՒՆԻՇԻՆ	MRSH	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՄԵՐՁՄՈՍԿՎԱՅԱՆ	MSKV	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՄԱՍԻՍ ՏԱԲԱԿ	MSTB	B	400.0	400.0	7	-	-	-	-	-	-	-	-
ՄԵՏՇԻՆ	MTSH	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՆՈՒԲԱՐԱՇԵՆԻ ՏՐԻԿՈՏԱԺԻ Ֆ/Ա	NBTF	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՆԵՅՐՈՆ	NERN	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՊԼԱՍՏԻԿ	PLAS	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՌԱՍՏՐ ԳՆ	RSTR	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՌԵԶԻՍՏՈՐ	RZTR	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՍԵԼԵՆ	SELN	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՇԻՆՄԵՔԵՆԱՆՈՐՈԳՈՒՄ	SHMN	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ՇՈՒՇԱՆ ՏԵՔՍՏԻԼ Կ/Տ	SHTK	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԿԱՏԱՐՈՂ. ՍԱՐՔ. ԳՆ	SKSG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՏԱՍՊ	TASP	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՏԱՎՐՈՍ	TAVR	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՈՒԿՐՇԻՆ	UKSH	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ԲԱՆԿ	UNBK	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՎԱՆԱՁՈՐԻ ԿՈՃԻԿԻ Ֆ/Ա	VAKF	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՎԱԿՈՒՈՒՄԱՅԻՆ ԷԼԵԿՏՐԱՎԱԿ. ԳՆ	VEVG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՎԱՆՇԻՆ	VSHK	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՎԻՏԱՄԻՆՆԵՐԻ ԳՆ	VTMG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐԵՎԱՆ-ԿԱՀՈՒՅՔ	YKHQ	B	-	-	-	8,000.0	8,000.0	1,000	-	-	-	-	-
ԵՐ. ՊԱՀԱԾՈՆԵՐԻ ԳՆ	YPHG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ՌԵԼԵԻ ԳՆ	YRLE	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* [illegible]
** [illegible] Այլ տեղեկությունները հրապարակվում են [illegible] էջում՝ www.armex.am

© Armex

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 19. 11. 2001 Գինը՝ 100 դրամ